

TÜRK HUKUKU BAKIMINDAN SİCİLE KAYITLI GEMİLER ÜZERİNDE İNTİFA HAKKI KURULMASI VE SONUÇLARI*

Establishment and Consequences of Usufruct Rights on Registered Ships under Turkish Law

Tekincan Akif KARAARSLAN*

ÖZ

İntifa hakkı hak sahibine intifa konusu olan şey üzerinde en geniş yetkileri veren sınırlı ayni bir haktır. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK), 6762 sayılı Mülga Kanundan farklı olarak sicile kayıtlı gemiler üzerinde kurulacak olan intifa hakkını sınırlamamış uygulamada daha yaygın biçimde kullanılması adına serbest bırakmıştır. Çalışmada ise bu kabulden yola çıkarak TTK m. 1059 hükmü göz önüne alınmış öncelikle gemi ve sicile kayıtlı gemi kavramı incelenmiş ardından da sicile kayıtlı bir gemi üzerinde intifa hakkı kurulması için yapılacak olan sözleşme ve imzaların noterde onaylanmasını müteakiben sicile tescil zorunluluğu incelenmiştir. Daha sonrasında tescil ile intifa hakkını kazanan hak sahibinin hakları ve borçları TTK m. 1060'ın yönlendirmesiyle Türk Medeni Kanunu'nun (TMK) intifa hakkı hükümleri ile karşılaştırmalı olarak irdelenmiş ve özellikle intifa hakkı sahibinin yaptıracığı sigorta sözleşmesi üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Gemi Mülkiyeti, İntifa Hakkı, Gemiler Üzerinde İntifa Hakkı, Sicile Kayıtlı Gemi, Gemi Sicili.

* **Gönderi:** 14.08.2023 - **Kabul:** 14.11.2023 | **Received:** 14.08.2023 - **Accepted:** 14.11.2023.

* Arş. Gör., Kırklareli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Deniz Hukuku Ana Bilim Dalı, Kırklareli, Türkiye
✉ akifkaraarslan@klu.edu.tr • ORCID 0000-0001-5594-0380.

Atıf Şekli / Cite As: KARAARSLAN, Tekincan Akif (2023). Türk Hukuku Bakımından Sicile Kayıtlı Gemiler Üzerinde İntifa Hakkı Kurulması ve Sonuçları. ÇÜHAD, (4), 64-93.

İntihal / Plagiarism: Bu makale bir intihal engelleme yazılımı aracılığıyla denetlenmiş ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. / This article has been checked via a plagiarism prevention software and reviewed by at least two referees.

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.
This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

ABSTRACT

The usufruct right is a limited real right that grants the right holder the broadest powers over the usufruct subject matter. Unlike the Abrogated Law No. 6762, the Turkish Commercial Code No. 6102 does not limit the usufruct right to be established on the registered ships, but leaves it free to be used more widely in practice. In this study, based on this acceptance, Article 1059 of the TCC is taken into consideration. Firstly, the concept of ship and registered ship is analysed, and then the obligation of registration to the registry following the notarisation of the agreement and signatures to be made for the establishment of usufruct right on a registered ship is examined. Subsequently, the rights and obligations of the usufructuary who acquires the usufruct right upon registration are analysed in comparison with the usufruct right provisions of the TCC under the guidance of Art. 1060 of the TCC, and the insurance contract to be concluded by the usufructuary is particularly emphasised.

Keywords: Ship Ownership, Usufruct Right, Usufruct Right on Ships, Registered Ship, Ship Registry.

GİRİŞ

Türk hukukunda gemiler üzerinde intifa hakkı, TTK m. 1059 uyarınca sicile kayıtlı gemiler üzerinde kurulabilen ve hak sahibine üzerinde hak kurulan gemiden tam olarak yararlanma yetkisi veren aynı haktır¹. Mülga 6762 sayılı Kanunun hazırlanması sırasında gemiler üzerinde intifa hakkı kurulmasının uygulamada az rastlandığı gerekçesiyle hakkın kullanımı sınırlandırılmış; ancak öğretilerde yapılan intifa hakkının daha yaygın şekilde kullanılabileceği, bu nedenle yapılan sınırlamanın gereksiz olduğu şeklindeki eleştiriler dikkate alınarak 6102 sayılı TTK’da hakkın kurulması tümüyle serbest bırakılmıştır²³. İlgili kanun m.

¹ ÇAĞA, KENDER, s. 129; OKAY, s. 217; YAZICIOĞLU, Deniz Ticareti, s. 240; ATAMER, Cilt II, 111; TOPSOY, s. 136; KAYIHAN, Deniz Ticareti, s. 92; DEMİR, Deniz Ticareti, s. 223; KARA, s. 118; ÖZEN, s. 19 vd.

² ÇAĞA, KENDER, s. 129; CAN, s. 183; OKAY, s. 217; 6762 sayılı TK döneminde söz konusu sınırlamanın gereksiz olduğu yönünde en önemli kaynak: AYBAY, İntifa, s. 303. İlgili yazar, gemi üzerindeki intifa hakkı tesisinin ancak bu geminin dâhil bulunduğu mamelek veya terekenin tamamı yahut bir kısmı üzerinde kurulabilmesini taşıyan şartın Alman hukukundan alındığını, kısıtlayıcı olduğunu belirtmektedir. Yazar, düzenlemenin Türk hukukunda değiştirilmeden aktarılmasının nedeninin de o dönemde var olan anlayışın gemi üzerindeki intifa hakkının nadir olarak kurulduğu ve bu nedenle de sicil işlemlerinin ağırlaştırılmaması olduğu şeklinde ifade etmiştir.

³ Kanaatimizce 6102 sayılı TTK ile isabetli bir düzenleme getirilmiştir. Gemiler, geçmişten günümüze ticaret hayatının akışını önemli ölçüde etkileyen taşıma araçlarıdır. Ticaret hayatının içinde bu denli öneme sahip ve özelliği gereği büyük bir sermaye gerektiren gemilerin, eşya hukuku sisteminde diğer eşyalar için düzenlenmiş olan hakların tamamından en az diğer eşyalar kadar faydalanması gerekmektedir. Yine öğretilerde isabetli bir şekilde gemiler üzerinde kurulacak intifa hakkının, kişileri standart sözleşme yükümlülüklerinden kurtardığı belirtilmiştir: MURAN, s. 93. Bu görüşe göre; kişi, daha basit bir hukuki işlemle aynı bir hak derecesine yükseltilmiş bir hakkı kazanacaktır. Aynı zamanda bu görüş, gemi üzerinde kurulacak intifa hakkının, sadece yalın işlemle sınırlı kalmadığını belirtmekte, sözcülemi malikin, dâhil olacağı bir ortaklığa sadece gemiden faydalanma hakkını koyarak gemi üzerindeki intifa hakkını, ortaklık adına tescil ettirebileceğini belirtmektedir: MURAN, s. 93; ÇAĞA, KENDER, s. 130.

1059’da sicile kayıtlı gemiler üzerinde intifa hakkının kurulabileceğini düzenlemiş; ayrıca bu hakkın, TMK’nın taşınmazlar üzerinde kurulan intifa hakkı hükümlerine tabi olacağını da hüküm altına almıştır⁴. Bu nedenle çalışmada önce gemi kavramı, ardından sicile kayıtlı gemi kavramından ne anlaşılması gerektiği açıklanacak; akabinde de intifa hakkının sicile tescili incelenecektir⁵.

I. GEMİ KAVRAMI

Gemi, deniz ticaretinin aktör olan donatıyla birlikte en önemli süjesidir. Bu nedenle geminin tanımına ve özelliklerine deniz hukuku çerçevesinde değinmek yararlı olacaktır. Mezkûr süje TTK 931/I’de “tahsis edildiği amaç suda hareket etmesini gerektiren, yüzme özelliği bulunan ve pek küçük olmayan her araç kendiliğinden hareket etmesi imkânı bulunmasa da bu kanun bakımından gemi sayılır” şeklinde tanımlanmıştır⁶. Mehz Alman Kanunu ise TTK’nın aksine herhangi bir gemi tanımını içermemektedir. Alman kanun koyucu, konunun genişliğinden ötürü tanımı öğreti ve mahkeme içtihatlarına bırakmıştır. Esasen Alman hukukunda Federal Mahkeme’nin 1951 yılında yaptığı “*tahsis edildiği amaç, suda hareket etmesini gerektiren, yüzme kabiliyetine haiz bir teknesi bulunan ve pek de küçük olmayan her nakil vasıtası*”⁷ şeklindeki gemi tanımı hala baskın olarak kabul edilmekte ve Türk hukukuna da ışık tutmaktadır.

A. Gemi Kavramının Unsurları

Kanunun tanımından da anlaşılacağı üzere bir deniz aracının, TTK bakımından gemi olarak nitelendirilmesi belirli kıstaslara bağlanmıştır. Bu nedenle bir deniz aracının TTK uyarınca gemi niteliğine sahip olabilmesi için belirli olumlu ve olumsuz şartlar aranmaktadır. Olumlu şartlar; araç olma, suda hareket etmeyi gerektiren bir amaca tahsis edilmiş olma ve yüzme özelliğine sahip olmasıdır. Olumsuz şart ise bu aracın pek küçük olmamasıdır.

⁴ Böylece gemiler üzerinde münferit olarak intifa hakkının kurulmasını sağlayacak olan yeni hükümlerin kabulüyle deniz ticareti hukukunda intifa hakkının kullanımının yaygınlaştırılmış olacaktır: MURAN, s. 124.

⁵ Belirtmek gerekir ki çalışmada gemiler üzerinde kurulacak olan intifa hakkı yalnız Türk hukuku bakımından değerlendirilecektir, zira Alman hukukunda mülga Ticaret Kanunu’nda (TK) olduğu gibi intifa hakkı kurulması bakımından sınırlama bulunmakta bu nedenle de uygulamada gemi üzerinde intifa hakkının kurulmasının nadir olduğu ifade edilmektedir: DOBBERAHN, s. 148.

⁶ Mukayeseli hukukta da yeknesak bir gemi tanımı bulunmamaktadır. İngiliz Deniz Ticareti Kanunu’nda gemi terimi seyrüseferde kullanılan her türlü tekneyi kapsamaktadır. Fransız hukukunda gemi denizde seyrüsefer yapmak üzere tasarlanmış, hareket edebilen yüzer nesnelere olarak tanımlanmaktadır: TOPSOY, s. 16; ATAMER, Cilt I, s. 660; Yazar, TTK Tasarı Komisyonunun, Türk hukukunda gemi terimine ilişkin ortak bir tanım bulunmadığı gerekçesiyle 6102 sayılı TTK bakımından ortak bir gemi tanımı yapmayı hedeflediğini belirtmiştir, SÜZEL, s. 1618.

⁷ DOBBERAHN, s. 148 vd. Bu tanım esasında denizde hareket etmesi gerektiren denilerek 1956 tarihli TK’ya aynen alınmıştır. Detaylı bilgi için: KALPSÜZ, Deniz Ticareti, s. 76.

1. Araç

Mülga TK, geminin “tekne⁸” şeklinde olması şartını aramaktaydı. Dolayısıyla tekne biçiminde olmayan mavna ve şatların, gemi sayılıp sayılamayacağı öğretide tartışmalı bir haldeydi⁹ bu nedenle 6102 sayılı TTK tekne kavramı kaldırarak geminin araç formunda¹⁰ olmasını aramış ve böylece öğretideki tartışmaları sona erdirmiştir¹¹.

2. Suda Hareket Etmesini Gerektiren Amaç ve Yüzme Özelliğine Sahip Olması

Bir aracın gemi olarak kabul edilmesi salt suda hareket etmesi yetmemekte ayrıca tahsis edildiği amacın suda hareket etmesine bağlı olması gerekmektedir¹². Söz gelimi Eminönü İskelesi’nde yer alan balıkçı lokantaları, yüzme özelliğine sahip olsa da suda hareket etmesini gerektiren bir amaca tahsis edilmediğinden TTK açısından gemi sayılamayacaktır. Yine bir aracın gemi sayılması için kendi kendine yahut dışarıdan bir kuvvetle yüzebiliyor ya da yüzdürülebiliyor¹³ olması gerekmektedir¹⁴.

⁸ Öğretide, teknenin içi boş ve suda yüzme kabiliyetine haiz bir cisim olduğunu belirtilmektedir: KALPSÜZ, Deniz Ticareti, s. 76; DOĞANAY, s. 2470; OKAY, s. 78.

⁹ YETİŞ ŞAMLI, s. 27; ATAMER, Cilt I, s. 662; KOYUNCU, s. 350.

¹⁰ Geminin araç formuna sahip olması onun su üzerinde hareket etmesinin yeterli olduğunu vurgulamaktadır. Kanun koyucu, araç kavramını kullanarak geminin içi boş ve hacimli tekne kavramına karşılık gelmesini engellemiş olmaktadır: SÖZER, Deniz Ticareti, s. 36.

¹¹ ALGANTÜRK LİGH, s. 126; TEKİL, s. 4; OKAY, s. 78 vd.; YETİŞ ŞAMLI, s. 27; ATAMER, Cilt I, s. 662; DEMİR, Deniz Ticareti, s. 50; BOZKURT, s. 2; DAMAR, s. 755: yazar, tekne kavramı yerine araç kavramının kullanılmasyla, gemiler bakımından mülga TK’da aranan “içi boş ve oyuk olması” şartının aranmayacağını belirtmekte ve artık bu nitelikte olmayan araçların da gemi olarak nitelendirileceğini belirtmektedir; SÜZEL, s. 1618. *Koyuncu* ise araç teriminin, insan ya da yük taşımaya elverişli şey olduğunu belirtmektedir. Ancak yazara göre insan ya da yük taşımayan römorkör gemileri gibi gemilerinin de TTK bakımından gemi olarak sayılacağını belirtmektedir: KOYUNCU, s. 350; aynı yönde: DAMAR, s. 755; farklı bir yönde: ÇETİNGİL, KENDER, ÜNAN, YAZICIOĞLU, Deniz Ticareti, s. 7: yazarlar, denizcilik alanında her aracın gemi olarak nitelendirilmesinin doğru olmayacağını belirtmektedir. *Yetiş Şamlı*, mülga TK bakımından gemi olarak kabul edilmeyen araçların, 6102 sayılı TTK kapsamında gemi olarak kabul edilmesinin, mülkiyet hakkının kazanılması ve kaybında doğrudan etkili olacağını belirtmektedir: YETİŞ ŞAMLI, s. 22.

¹² AYBAY, s. 483; TEKİL, s. 71; AKAN, s. 6; SÖZER, Deniz Ticareti, s. 32; CAN, s. 19; İZVEREN, FRANKO, ÇALIK, s. 21. Suda hareketi gerektiren amacın geniş yorumlanması gerekmektedir. Burada “hareket” kavramı ile geminin seyirüsefer kabiliyeti anlaşılmalıdır: YETİŞ ŞAMLI, s. 13; DEMİR, Deniz Ticareti, s. 50-52; DOĞANAY, s. 2471.

¹³ Öğretide, “yüzme” ibaresinin, cismin suda dengesini kaybetmeksizin hareket etmesi anlamına geldiği ifade edilmiştir: DEMİR, Deniz Ticareti, s. 52.

¹⁴ AYBAY, s. 93; KALPSÜZ, Deniz Ticareti, s. 81; DOĞANAY, s. 2471; SÖZER, Deniz Ticareti, s. 31; KANER, s. 18; KARA, s. 47; YETİŞ ŞAMLI, s. 17; DAMAR, s. 757; farklı yönde: ÇETİNGİL, KENDER, ÜNAN, YAZICIOĞLU, s. 7: yazarlar, kanunda yer alan “kendiliğinden hareket etme bulunmasa dahi” ifadesinin gereksiz olduğunu ve mülga TK döneminde bu husus bakımından tartışma yaşanılmadığını belirtmektedir; aynı yönde: DEMİR, Deniz Ticareti, s. 52.

3. Pek Küçük Olmama

Pek küçük olmama ile aranan nitelik aracın denize açılacak nitelikte olmasıdır¹⁵. Ancak öğretide bu ifadenin muğlak olduğu belirtilmiş ve ne anlama geldiği konusunda farklı görüşler ileri sürülmüştür¹⁶. Bir görüş bu niteliğin, geminin deniz tehlikelerine karşı seyrüseferini sorunsuzca başarabileceği bir büyüklükte olması gerektiği şeklinde anlaşılacağını belirtmektedir¹⁷. Diğer bir görüş bu konuda denizcilik çevresinin kabul ve görüşleri dikkate alınması gerektiğini savunmaktadır¹⁸. Üçüncü bir görüş ise TTK'nın gemi siciline kayıt için getirdiği 18 *gros tonilato* (GRT) sınırını aranması gerektiğini ileri sürmektedir¹⁹. Esasen kanaatimizce birinci ve ikinci görüşlerin karma bir kabulü daha uygundur²⁰. Hem seyrüseferin sorunsuzca yürütülmesi kıstası ele alınmalı hem de denizcilik çevresinin bu konudaki kabul ve görüşleri esas alınarak hâkimin takdir yetkisini kullanması gerekmektedir.

B. Sicile Kayıtlı Gemi Kavramı

Türk Gemi Sicili kavramının kapsamına hangi sicillerin girdiği konusunda kanunda bir açıklık bulunmasa da öğretide hâkim görüş “Türk Gemi Sicili” kavramından TTK'da düzenlenen “Milli Gemi Sicili ve “Türk Uluslararası Gemi Sicilinin” anlaşılması gerektiği ifade etmektedir²¹. Bağlama Kütüğünün rejimi hakkındaki öğretideki hâkim görüş bir sicil olmadığı yönünde olduğundan²² bu kütüğe kayıtlı gemilere “Bağlama Kütüğü Uygulama

¹⁵ TEKİL, s. 68; Kanunun getirdiği bu kıstasın anlaşılması zor olduğundan ve muğlak bir anlam içerdiğinden hareketle öğretide tarafından eleştirilmiştir: OKAY, s. 73.

¹⁶ DEMİRKIRAN, DEMİRKIRAN, s. 339; DAMAR, s. 757; yazarlar, kanunun tasarılması döneminde, nicelik ifade eden bu unsurun objektif bir kritere bağlanması gerektiğini belirtmektedir.

¹⁷ TEKİL, s. 69; OKAY, 79; YETİŞ ŞAMLI, s. 19; AKAN, s. 5; CAN, s. 17; DOĞANAY, s. 2471: yazar, kanun koyucunun ölçü vermekten kaçındığını ve bu nedenle pek küçük olmama kıstasının hâkim tarafından yorumlanması gerektiğini belirtmektedir; SÖZER, s. 35: yazar, aynı zamanda denizcilik tatbikatına bakılmasının da gerekli olduğunu belirtmektedir; AKAN, s. 7: yazar, bu kavramın denize elverişliliği karşıladığını belirtmektedir.

¹⁸ ÇAĞA, KENDER, s. 47; KALPSÜZ, Deniz Ticareti, s. 76; İZVEREN, FRANKO, ÇALIK, s. 21; YAZICIOĞLU, s. 49; DEMİR, Deniz Ticareti, s. 52.

¹⁹ ATAMER, Cilt I, s. 663; TOPSOY, s. 19.

²⁰ SÖZER, Deniz Ticareti, s. 35.

²¹ YETİŞ ŞAMLI, s. 83; SÖZER, Deniz Ticareti, s. 92; YAZICIOĞLU, Deniz Ticareti, s. 121.

²² Öğretide bir görüş kanun koyucunun, Bağlama Kütüğü Uygulama Yönetmeliğini kaleme alırken sicil ve tescil kavramlarını kullanmaktan kaçındığını, bu kavramlar yerine “kütük ve kayıt” ifadelerinin yer aldığını belirtmektedir. Yine bu görüş taraftarlarına göre sicile güven ilkesinin Bağlama Kütüğüne kayıtlı gemilerde söz konusu olmayacağından, Bağlama Kütüğü, gemi sicili olarak nitelendirilmemektedir, DEMİR, Bağlama Kütüğü, s. 117; SEVİNÇ KUYUCU, Bağlama Kütüğü, s. 693; YAZICIOĞLU, s. 103; KAYIHAN, Deniz Ticareti, s. 62; İŞIKLAR, SÜZEL, s. 67. Yargıtay 12. HD, T. 02.02.2021, E. 2020/9457, K. 2021/954, kararında Bağlama Kütüğü ‘nün TTK uyarınca bir sicil olmadığını hüküm altına almış Kütüğün sicil olmadığından hareketle TTK uyarınca kütüğe kayıtlı gemi üzerinde, gemi ipoteği kurulamayacağını belirtmiştir: (www.lexpera.com.tr) (E.T. 17.10.2023); aynı yönde: Yargıtay 11. HD, T. 23.01.2022, E. 2014/10235, K. 2014/17936, (www.lexpera.com.tr) (E.T. 17.10.2023).

Yönetmeliğinde” yer alan hükümler uygulanacaktır. Bu nedenle TTK m. 1059’da düzenlenen intifa hakkı Bağlama Kütüğüne kayıtlı gemiler üzerinde kurulamayacak²³ ancak Milli Gemi Sicili ve Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıtlı gemiler üzerinde kurulabilecektir²⁴.

II. İNTİFA HAKKI KAVRAMI

İntifa hakkı, 4721 sayılı TMK’nın Dördüncü Kitabı olan Eşya Hukuku’nun İkinci Kısımında yer alan sınırlı ayni haklar içinde, İkinci Ayrımda 794-822. maddeler arasında ele alınmaktadır. Mezkûr hak, belirli bir gerçek ya da tüzel kişiye, hakkın konusu şey üzerinde, tam yararlanma hakkı veren²⁵ ve ayrıca birtakım yükümlülükler²⁶ yükleyen ancak devredilemeyen ve miras yolu ile geçemeyen sınırlı bir ayni haktır²⁷.

Türk hukukunda, intifa hakkının, taşınır, taşınmaz eşyalar ile haklar ve malvarlığı üzerinde kurulacağı ifade edilmektedir. Eşya kavramı ise hukuki anlamda üzerinde hâkimiyet kurulabilen ve ekonomik değer taşıyan cismanî varlıklar olarak tanımlanmaktadır²⁸. İntifa hakkı, bir taşınır üzerinde kurulacaksa bu eşyanın ekonomik bir değeri ve maddi bir varlığının bulunmalı ayrıca eşyanın zilyetliğinin intifa hakkı sahibine devredilmesi gerekmektedir²⁹. Şayet intifa hakkı bir taşınmaz üzerinde kurulacaksa bu takdirde hakkın Tapu Sicil Kütüğüne tescil ettirilecektir. Kurulan intifa hakkı ile taşınmazın öz değeri ve çıplak mülkiyeti, malikte kalacak, intifa hakkı sahibi ise taşınmazı kanunun belirlediği sınırlar içerisinde kullanma hakkına sahip olacaktır³⁰.

²³ DEMİR, Bağlama Kütüğü, s. 158: Yazar, Bağlama Kütüğüne zorunlu olarak kaydedilen gemi ve araçlar üzerinde intifa hakkı tesisine TTK m. 1059’un uygulanmayacağını belirtmektedir. Bağlama Kütüğüne Kayıtlı araçlar ve gemiler üzerinde intifa hakkı ancak TTK m. 997/I uyarınca TMK m. 795 hükümlerine tabi olacak bu nedenle de zilyetliğin devri suretiyle üzerlerinde intifa hakkı kurulabilecektir. Ayrıca yazar, Bağlama Kütüğüne kayıtlı aracın ya da geminin zilyetliğinin devrinin olumsuz sonuçlar doğurabileceğini bunlarında tıpkı Türk Gemi Siciline kayıtlı gemiler gibi zilyetliğin devri şartı aranmadan üzerlerinde intifa hakkı kurulabilmesinin gerekli olduğunu ifade etmektedir: DEMİR, s. 159.

²⁴ ATAMER, Cilt II, s. 111. İntifa hakkı, sahibine, gemiyi zilyetliğinde bulundurma, gemiyi yönetme ve ondan tam yararlanma hakkı verdiği için yapı halindeki gemiler üzerinde intifa hakkı kurulamayacaktır: TOPSOY, s. 137; ATAMER, Cilt II, s. 112.

²⁵ Öğretide, diğer bütün irtifak haklarının belirli bir kullanma ve yararlanma yetkisi sağladığı ancak intifa hakkının tam bir kullanma hakkı verdiği belirtilmektedir: ÖZEN, s. 81. Ayrıca belirtmek gerekir ki TMK’da düzenlenen diğer bütün irtifak hakları yalnızca taşınmazlar üzerinde kurulabilmekteyken intifa hakkı görüldüğü üzere taşınırlar, taşınmazlar, haklar ve malvarlığı üzerinde kurulabilmektedir

²⁶ İleride ele alınacağı üzere intifa hakkı, hak sahibine, intifa konu malın bakımı ve korunması, giderlerinin karşılanması ve sigorta ettirilmesi yükümlülüklerini yüklemektedir. İntifa hakkı sahibi, intifa konusu şeyden tam yararlanma hakkına sahip olsa da malikin de gözetim, itiraz ve güvence isteme hakkı bulunmaktadır.

²⁷ WIELAND, s. 387; KARAHASAN, s. 123; SİRMEN, s. 557; CANARSLAN, s. 17.

²⁸ OĞUZMAN, SELİÇİ, OKTAY ÖZDEMİR, s. 6; SİRMEN, s. 5; CANARSLAN, s. 20.

²⁹ CANARSLAN, s. 20.

³⁰ ÖZEN, s. 49; CANARSLAN, s. 21.

III. SİCİLE KAYITLI GEMİ ÜZERİNDE İNTİFA HAKKININ KURULMASI

TTK m. 1059 uyarınca gemi üzerinde intifa hakkı tesisi mümkündür. Tesis edilen bu hak intifa hakkı sahibine intifa konusu olan gemiden tam olarak yararlanma hakkı³¹ vermektedir³². Bu hakkın kurulmasıyla malik, hakkın konusu olan gemi üzerinde tasarruf yetkisini sürdürmeye devam ederken gemiyi kullanma ve yararlanması yetkisi ise intifa hakkı sahibine ait olmaktadır³³. Kanun koyucu intifa hakkının kurulması bakımından, gemi ipoteğinin kurulmasını düzenleyen TTK m. 1015'e atıf yapmış; mezkûr hakkın yazılı şekilde düzenlenen ve imzaları tasdik edilmiş anlaşmanın sicile tescili ile doğacağını kabul etmiştir³⁴. Bu nedenle akdi intifa hakkının kurulması şartlarının, gemi ipoteği hükümleri çerçevesinde incelenmesi gerekmektedir.

A. Sözleşme

1. Şekli

TTK m. 1059/III sicile kayıtlı gemiler üzerinde akdi intifa hakkının kurulmasında gemi ipoteğinin kurulmasını düzenleyen TTK m. 1015'e atıfta bulunmuştur. İlgili hüküm uyarınca gemisi üzerinde intifa hakkı kurmak isteyen malik ve müstakbel intifa hakkı sahibi, hakkın tüm esaslı noktalarında yazılı şekilde anlaşmalı ve imzaları noterce ya da gemi sicil müdürlüğüne onaylandıktan sonra³⁵ hak, geminin bağlı olduğu sicile tescil ettirilmelidir³⁶.

³¹ İntifa hakkı sahibinin, intifa konusu olan mal üzerinde fiili bir hâkimiyet sahibi olması dolayısıyla da doğrudan ve ferî zilyetliği kazanmaktadır. İntifa hakkı sahibinin malı kullanma, zilyetliğinde bulundurma, yararlanma ve yönetme yetkileri ise tam yararlanma yetkisi olarak adlandırılmaktadır: ÖZEN, s. 53; MURAN, s. 98.

³² YAZICIOĞLU, s. 241; NOMER, ERGÜNE, s. 532; KÖPRÜLÜ, KANETİ, s. 95; OĞUZMAN, SELİÇİ, OKTAY ÖZDEMİR, s. 949; WIELAND, s. 425.

³³ NOMER, ERGÜNE, s. 533; KILIÇOĞLU, s. 497; OĞUZMAN, SELİÇİ, OKTAY ÖZDEMİR, s. 949; WIELAND, s. 426. İntifa hakkı, sınırlı ayni hak niteliğinde olduğundan hak sahibine gemi üzerinde doğrudan hâkimiyet sağlamaktadır. Dolayısıyla malik dâhil olmak üzere herkese karşı ileri sürülebilmektedir. Ancak intifa hakkı sınırlı ayni hak olduğundan hak sahibi, gemi üzerinde tasarruf yetkisine sahip olamamaktadır: ÖZEN, s. 101; Öğretide intifa hakkı kurulan şey üzerinde hak sahibinin birçok yetkiyi elde ettiğini ve malike yalnız "çıplak" bir mülkiyetin kaldığını belirtmektedir, GÖKTÜRK, s. 997; ÖZEN, s. 101; KÖPRÜLÜ, KANETİ, s. 97.

³⁴ Esasında söz konusu atıf TMK sisteminin taşınmazlar üzerinde kurulacak olan intifa hakkı ile de özdeştir. Zira taşınmazlar üzerinde intifa hakkı resmi şekle tabi sözleşme ve tapu kütüğüne tescili ile doğmaktadır: OĞUZMAN, SELİÇİ, OKTAY ÖZDEMİR, s. 954; KARA, s. 118.

³⁵ TTK m. 1015/II c. II, "Bu anlaşma gemi sicil müdürlüğünde de yapılabilir" ifadesini içermektedir. Ancak öğretide, gemi sicil müdürlüğü önünde böyle bir anlaşma yapılması yönünde uygulama olmadığı belirtilmekte ve maddenin lafzı bakımından doğru olanın yazılı şekilde yapılmış olan anlaşmanın, imzalarının onaylanması safhasının gemi sicil müdürlüğü önünde yapılması olduğu ifade edilmektedir: ÇETİNGİL, KENDER, ÜNAN, YAZICIOĞLU, s. 62-63. Aynı yönde: SEVİNÇ KUYUCU, Finansman, s. 53.

³⁶ OKAY, s. 218; KAYIHAN, Deniz Ticareti, s. 83; YAZICIOĞLU, s. 241; BOZKURT, s. 80; İZVEREN, FRANKO, ÇALIK, s. 96; KARA, s. 98; CAN, s. 153; ÇAĞA, KENDER, s. 117; TOPSOY, s. 146; AKÇURA KARAMAN, s. 140; AKINCI, s. 60. Kanun koyucunun yazılı şekil getirmesinin amacı tarafları düşünmeye sevk etmektir. Kişiye önemli derecede bazı borç ve sorumluluklar getiren ve sorumluluk doğuran hukuki

Belirtmek gerekir ki; gemi üzerinde intifa hakkı kurulmasını sağlayan işlemin, kanuni olarak belirli bir şekilde yapılması öngörüldüğünden kaynağı kanun olmakta ve kanuni şekil adını almaktadır. Bu nedenle kanun düzenlemesiyle getirilen bu şekil şartı emredici olduğundan dolayı taraflar bu hususun aksini kararlaştıramayacak aynı zamanda da hâkim sözleşmenin kanunun aradığı şekle uygun olup olmadığını re 'sen dikkate alacaktır³⁷. Dolayısıyla şekil şartına uyulmadan yapılan intifa hakkı sözleşmesi, TBK m. 12/II gereği hüküm doğurmayacaktır³⁸.

Görüldüğü üzere intifa hakkı da gemi ipoteği gibi bir anlaşma ve sicile tescil ile kurulmakta dolaylı olarak taşınmaz mülkiyeti hükümlerine tabi olmaktadır. Böylece TTK m. 1060/I hükmünde yer alan gemiler üzerindeki intifa hakkı bakımından TMK kurallarının uygulanacağı hükmüyle kanunun kendi düzenlemeleri bakımından da paralellik sağlanmış olmaktadır.

2. Sözleşmenin Hukuki Niteliği

Gemiler üzerinde kurulacak olan intifa hakkına dair anlaşma kanunda özel olarak tanımlanmadığından dolayı öğretide isimsiz bir sözleşme olduğu belirtilmektedir³⁹. Zira kanunda özel olarak ve ayrıntılı biçimde düzenlenmeyen sözleşmeler isimsiz sözleşme olarak adlandırılmaktadır⁴⁰. Gemiler üzerinde intifa hakkı kuran sözleşme, aynı zamanda tek tarafa borç yükleyen bir işleve sahip olduğundan mezkûr sözleşme ile borçlu malik gemisi üzerinde intifa hakkını tescil ettirme borcu altına girmektedir⁴¹. Burada, intifa hakkının sona ermesinden sonra hak sahibinin terkin borcundan ötürü sözleşmenin karşılıklı borç ihtiva ettiği düşünülse

---

işlemlerin şekle bağlanması onu akdedecek tarafların neticeleri daha iyi düşünmesi ve tedbirli davranmasına olanak sağlar: TEKİNAY, AKMAN, BURCUOĞLU, ALTOP, Borçlar Hukuku, s. 21. İlgili yazarlar ayrıca şekil şartının hukuki işleme açıklık ve güven sağlamanın yanı sıra kanıt kolaylığını sağladığını bu kolaylığında sözleşmenin yorumunu kolaylaştırdığını belirtmektedirler: aynı yönde: KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, HATEMİ, SEROZAN, ARPACI, s. 271. *Akyol* ise kanundaki kesin hüküm nedeniyle temsilin şekil şartına bağlı olmadığını ancak ispat şekli için yazılı olabileceğini belirtmektedir: AKYOL, s. 181.

³⁷ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, HATEMİ, SEROZAN, ARPACI, s. 273; CAN, s. 153; KALPSÜZ, Rehin, s. 62. Gemi ipoteği bakımından: TEKİL, s. 52; OKAY, s. 198; KANER, s. 55; NİTELİK, s. 45. Belirtmek gerekir ki taraflar arasında akdettiği intifa sözleşmesini değiştirmek istiyorlarsa bu durumda TBK m. 13 gereği şekil şartına uyulması gerektir. Ancak sözleşmedeki hükme aykırı düşmeyen yahut niteliğini değiştirmeyen durumlarda böyle bir şekil şartına uyulmasına ihtiyaç duyulmayacaktır: NİTELİK, s. 45; TEK, s. 67; TEKİNAY, AKMAN, BURCUOĞLU, ALTOP, s. 128.

³⁸ TOPSOY, s. 147; BOZKURT, s. 60.

³⁹ AKÇURA KARAMAN, s. 132.

⁴⁰ EREN, Borçlar Özel, s. 950 vd.; KÖPRÜLÜ, KANETİ, s. 478.

⁴¹ Gemi ipoteği bakımından: TEK, s. 63; ÖZEN, s. 124. Aksi görüşte: AKÇURA KARAMAN, s. 134; NİTELİK, s. 42. İlgili yazarlar, ipotek sözleşmesinin eksik iki tarafa borç yükleyen sözleşme türüne haiz olduğunu belirtmektedir.

de intifa hakkını tescil ettirme borçlusu olan malikin tescil borcu sözleşmeden kaynaklanmaktayken intifa hakkı alacaklısının daha sonradan hakkı terkin borcu kanundan kaynaklanmaktadır. Bu nedenle tarafların borç kaynakları farklı şekilde ortaya çıkmaktadır⁴². Yine tarafların intifa hakkının kurulmasına yönelik anlaşması bağımsız bir sözleşme meydana getirmemekte, bu hak tescil ile hukuki işlem olarak doğmaktadır. Bu nedenle, anlaşmanın yapılmasının tek başına bir hukuki sonuç meydana getirmediği kabul edilmektedir⁴³.

3. Sözleşmenin Sebebe Bağlı Olması

Bir önceki başlık altında da ifade edilmiş olduğu üzere, TTK m. 1059/I sicile kayıtlı gemiler üzerinde akdi intifa hakkı kurulması açısından gemi üzerinde akdi ipoteğin kurulmasını düzenleyen TTK m. 1015'e atıf yapmıştır. Bu nedenle intifa hakkı sözleşmesinin sebebe bağlı olup olmadığı hususu da gemi ipoteği sözleşmesine göre belirlenmesi gerekecektir. Gemi ipoteği sözleşmelerinin ise sebebe bağlı mı yoksa sebepten soyut mu olduğu hususu öğretilerde tartışmalıdır⁴⁴. Öğretilerde hâkim görüş gemi ipoteğinin sebebe bağlı olduğunu savunmaktadır⁴⁵. Kanaatimizce hem gemi ipoteği hem intifa hakkı, TMK'da hüküm altına alınan taşınmaz mülkiyetine yönelik işlemler örnek alınarak düzenlendiğinden intifa hakkının da gemi ipoteği gibi sebebe bağlı olduğu kabul edilmelidir. Dolayısıyla, taraflar arasında intifa hakkının tesis edilmesini gerektiren temel bir borç ilişkisi mevcut değilse yahut bu ilişki geçersizse intifa hakkı ortaya çıkmayacaktır⁴⁶.

4. Sözleşmenin Tarafları

İntifa hakkının kurulması, ileride görüleceği üzere hak sahibine sağladığı haklar yanında birtakım yükümlülükler de yüklemektedir. Bu yükümlülüklerin varlığı da rızası olmadan bir kişiye intifa hakkı kazandırılmamasına neden olmaktadır. Dolayısıyla gemi üzerinde intifa

⁴² TEK, s. 62.

⁴³ AKINCI, s. 61.

⁴⁴ Şayet ipoteğin sebebe bağlı olduğu kabul edilirse, ipotek borçlusu, geçerli olmayan bir borcun varlığından hareketle ipotek sözleşmesinin geçersizliğini ileri sürebilecektir. İpoteğin sebebe bağlı olmadığı (sebepten soyut olduğu) kabul edilirse bu durumda temel ilişki geçersiz olsa bile ipotek alacaklısı hakkın kurulmasını talep edebilecektir: SEVİNÇ KUYUCU, Finansman, s. 148.

⁴⁵ KALPSÜZ, Rehin, s. 65; OKAY, s. 186; AKÇURA KARAMAN, s. 137; SEVİNÇ KUYUCU, Finansman, s. 147. Aksi yönde: AKINCI, s. 62.

⁴⁶ Öğretilerde *Muran*, aynı sonuca farklı bir yorum ile ulaşmıştır. Yazar, gemiler üzerinde kurulacak olan intifa hakkına, TTK m. 1060 gereği taşınmaz üzerinde kurulacak intifa hakkına ilişkin hükümlerin uygulanacağını belirtmiş bu nedenle de taşınmazlarda geçerli olan sebebe bağlılık ilkesinin, gemiler üzerinde kurulacak olan intifa hakkı bakımından da geçerli olması gerektiğini belirtmiştir: MURAN, s. 120 vd. Kanaatimizce yazarın görüşü kısmen tartışmaya açıktır. Zira TTK m. 1059, gemiler üzerindeki intifa hakkının kuruluşu bakımından TTK m. 1015 hükmünün uygulanacağını belirtmiştir. Bu nedenle sebebe bağlılık ilkesinin var olup olmadığı gemi ipoteği hükümlerinden yola çıkılarak belirlenmelidir.

hakkının kazanılması için irade beyanları geçerli biçimde ortaya konulmuş bir sözleşmenin varlığı aranmaktadır⁴⁷. Gemi üzerinde intifa hakkı kurulması için yapılacak olan sözleşme de geminin maliki ve intifa hakkı sahibi arasında yapılmaktadır⁴⁸.

İntifa hakkı sözleşmesinin tarafı olan geminin maliki, TTK m. 974/I uyarınca gemi sicilinde malik olarak kayıtlı bulunan kişi olacaktır. Sözleşmenin diğer tarafı olan intifa hakkı sahibi ise gerçek yahut tüzel bir kişi olabileceği gibi ortaklaşa mülkiyet iradesine sahip olan paylı veya elbirliği şerikler de olabilecektir⁴⁹.

Kaptanın ise yönettiği gemi üzerinde olası bir kredi işlemini sağlamak için sözleşmenin tarafı olarak intifa hakkı kurmaya yetkili olup olmadığı durumu TTK m. 1105'e göre belirlenmelidir⁵⁰. Mezkûr maddede kaptanın kredi işlemleri düzenlenmiş ve yapabileceği sözleşmeleri tahdidi olarak sıralamıştır. Lakin bu sınırlamalar arasında intifa hakkı bulunmamaktadır. Dolayısıyla Kaptan gemi üzerinde intifa hakkı kuramayacaktır. Ayrıca kaptanın gemi üzerinde intifa hakkı kuramaması, hükmün *ratio legisinden* de anlaşılmaktadır. Zira kanun koyucu söz konusu kredi işlemleri açısından gemi ipoteğini de saymamaktadır. İpotek durumunda geminin ticari yönetimi elden çıkmamakta ancak varlığı tehlikeye girmektedir. İntifa hakkında ise geminin hem ticari hem teknik kullanımı tamamen intifa hakkı sahibine geçtiğinden ötürü söz konusu durum donatan olan malikin çıkarlarına uymamaktadır. Dolayısıyla hükmün *ratio legisinden* de kaptanın, gemi üzerinde intifa hakkı kuramayacağı sonucuna ulaşılmaktadır⁵¹.

Son olarak belirtmek gerekir ki paydaşlar anlaşarak donatma iştiraki üzerinde intifa hakkı kuramayacaktır. Zira donatma iştiraki geminin devamlı olarak deniz ticaretinde kullanılması amacıyla kurulmaktadır. Binaenaleyh gemi üzerinde intifa hakkı kurularak

⁴⁷ ÖZEN, s. 131. Belirtmek gerekir ki gemi üzerinde birden çok kişi lehine bir intifa hakkı kurulacaksa bu takdirde tüm hak sahiplerinin rızası gerekmektedir.

⁴⁸ OKAY, s. 197. İntifa hakkını kurmaya yönelik sözleşme bakım ve gözetim amacıyla kurulabileceği gibi ekonomik nedenlerden dolayı da kurulabilir. Öğretide *Özen*, sözleşmeye dayalı intifa hakkının büyük çoğunluğunun bakım ve gözetim amacıyla kurulduğunu belirtmektedir: ÖZEN, s. 124.

⁴⁹ ÖZEN, s. 21. Yazar belirli olmayan kişi lehine intifa hakkı kurulamayacağını belirtmektedir. Yine yazara göre intifa hakkı birbiri ardına gelecek birden fazla kişinin hak sahibi olabileceği şekilde de kurulabilir. Bu yorumun kabulü halinde başlangıçta sözleşmede gösterilen gemi üzerinde intifa hakkı sahibi herhangi bir nedenden dolayı intifa hakkını kaybetmişse ya da hakkın tarafı olmaktan vazgeçtiyse artık sözleşmede gösterilen diğer şahıs gemi üzerinde intifa hakkı sahibi olacaktır. Ancak burada dikkat edilmesi gereken husus ileride görüleceği üzere gemi üzerindeki intifa hakkının sicile kayıt ile kurulmasıdır. Şayet sicile tescil edilen şahıs herhangi bir nedenden dolayı hakkını kaybetmişse bu takdirde yeni hak sahibi ve malik sicile başvurarak söz konusu olguyu tadil ettirmelidir.

⁵⁰ KALPSÜZ, Rehin, s. 66.

⁵¹ AKÇURA KARAMAN, s. 189; AKINCI, S. 67. Ayrıca *Kalpsüz*'ün belirttiği üzere gemi üzerinde sınırlı ayni olan intifa hakkını tesis etme yetkisi doğrudan doğruya malikin şahsından doğmaktadır. Bu hakkı tesis yetkisinin geminin işletip işletilmemesi ile herhangi bir ilgisi bulunmamaktadır: KALPSÜZ, Rehin, s. 66.

geminin devamlı olarak deniz ticaretinde kullanılmaktan çıkarılması donatma iştirakinin son bulmasına neden olacaktır⁵².

B. İntifa Hakkının Tescili

Kanun koyucu intifa hakkının tescili bakımından da TTK m. 1015'te düzenlenen gemi ipoteğinin sicile tescili hükümlerine atıf yapmıştır. Bu nedenle öğretilerde gemi ipoteğinin tescili için belirtilen talep ve sicile tescil işlemleri dikkate alınarak intifa hakkının da tasarruf aşamaları ele alınması gerekmektedir.

1. Tescil Talebi

Gemi üzerinde intifa hakkı kurulmasına yönelik sözleşme bir borçlandırıcı işlemdir. Dolayısıyla intifa hakkının kurulmasına yönelik sözleşmenin yapılmasıyla intifa hakkı sahibinin alacaklı sıfatını kazanamayacaktır⁵³.

Gemi üzerinde intifa hakkı, tescil talebinin üzerine yapılan tescil ile doğmaktadır. Tescil talebi ise intifa hakkının kurulabilmesi için gemi maliki tarafından ilgili sicil memurluğuna yöneltilen bir irade açıklamasından oluşmaktadır⁵⁴. Gemi malikinin yapacağı tescil talebi, onun bakımından bir tasarruf işlemi olarak ortaya çıkmakta ve tescil yapıldıktan sonra intifa hakkı sahibi, gemi üzerinde tam yararlanma hakkına sahip olacaktır⁵⁵. Ayrıca belirtmek gerekir ki Türk hukukunda intifa hakkının tescili, tıpkı gemi ipoteği gibi talebe bağlı⁵⁶ olduğundan geçerli bir hukuki sebebe dayanmadan sicilde gerçekleştirilmiş olan tescil hak sağlamayacak “yolsuz tescil” sayılacaktır. Bu durumda kaydın vakit kaybedilmeden silinmesi gerekecektir zira TTK

⁵² YAZICIOĞLU, Deniz Ticareti, s. 299. İlgili yazar donatma iştirakine ait geminin kiraya verilmesi durumunda iştirakin son bulacağını belirtmektedir. Kanaatimizce aynı durum intifa hakkı bakımından da söz konusu olmalıdır. Zira gemi üzerinde intifa hakkı kurulduğu takdirde intifa hakkı sahibi geminin zilyetliğini ve yönetimini ele geçireceğinden iştirakin amacı son bulmuş olacaktır.

⁵³ KALPSÜZ, Rehin, s. 69; AKINCI, s. 58.

⁵⁴ ATAMER, İpotek, s. 232; CAN, s. 154; TEK, s. 130; AKÇURA KARAMAN, s. 178; OĞUZMAN, SELİÇİ, OKTAY ÖZDEMİR, s. 234; TEKİNAY, AKMAN, BURCUOĞLU, ALTOP, Eşya Hukuku, s. 207.

⁵⁵ Malik, intifa hakkı sahibi ile onun lehine intifa hakkı kurmak üzere sözleşme yaptığı ancak ipoteğin tesisi için gemi sicil müdürlüğüne başvurmadığı durumlarda intifa hakkının sahibi, TTK m. 977 uyarınca gemi üzerinde intifa hakkının kurulmasını isteyebilme hakkını teminat altına almak için sicile şerh verdirebilecektir: SÖZER, Deniz Ticareti, s. 88; SEVİNÇ KUYUCU, Finansman, s. 151; DEMİR, Deniz Ticareti, s. 121.

⁵⁶ Gemi ipoteği bakımından: AKÇURA KARAMAN, s. 167; ATAMER, İpotek, 541.

m. 983/I gereği sicildeki kayda güvenerek işlem yapan iyiniyetli kişilerin hakları korunmaktadır^{57,58}.

2. Tescil Talebinin Hukuki Niteliği

Tescil olgusu, geminin mülkiyetinin devren iktisabında açıklayıcı bir fonksiyon teşkil etmekten ziyade gemi üzerinde intifa hakkının kazanılmasına yönelik tescil, tıpkı gemi ipoteginde olduğu gibi kurucu bir etkiye sahiptir⁵⁹. Ancak öğretide, yapılacak olan tescil talebinin hukuki niteliği hakkında görüş birliği bulunmamaktadır⁶⁰.

Bir görüşe göre tescil talebi aynı sözleşme teşkil etmektedir. Bu görüş taraftarlarına göre tescil, malikin tek taraflı beyanıyla yapılmış olsa da hakkı kazanacak olan şahsın kabul beyanı doğal olarak varsayılmaktadır. Bu nedenle talep, sözleşme niteliğinde bir tasarruf işlemidir⁶¹. Diğer bir görüş ise bu tasarruf işlemi borçlandırıcı işlemin içinde görmektedir. Tescil, ipotek hakkının doğumunu etkilemediğinden usulü bir işlem olarak ortaya çıkmaktadır⁶². Ancak bu görüş öğretide hakkın tescille kazanılması sonucunun sadece bir usulü işlem olarak nitelendirilmesinden dolayı eleştirilmektedir⁶³. Üçüncü bir görüş ise tescil talebinin malikin tek taraflı bir tasarruf işlemi olduğunu kabul etmektedir. Böylece tescil talebi hem sicil memurunu harekete geçirecek bir usulü işlem hem de hak üzerinde yetkiyi kısıtlayan tek taraflı bir tasarruf işlemi olacaktır⁶⁴.

⁵⁷ AKÇURA KARAMAN, s. 167. Zira belirtmek gerekir ki sicile güven ilkesi sicildeki kayıtların doğru olmasa dahi doğruluğuna güvenerek hak iktisap eden iyiniyetli üçüncü kişilerin haklarının korunmasını ifade etmekte ve TMK m. 3 hükmüne dayanmaktadır, ÇAĞA, KENDER, s. 79; TOPSOY, s. 85. TTK m. 983 ise hukuki işlem ile bir gemi üzerindeki intifa hakkını iktisap eden kişinin lehine gemi sicilinin içeriğinin doğru olarak kabul edileceğini ve iyiniyetli kişinin iktisabının korunacağını hüküm altına almaktadır: SÖZER, Deniz Ticareti, s. 66; KAYIHAN, Deniz Ticareti, s. 82.

⁵⁸ Malik, hakkını tehlikeye girmemesi için TTK m. 975 ve m. 976'dan da faydalanabilir. Zira m. 975/I'e göre gemi sicilinin içeriği intifa hakkı bakımından gerçek hukuki durumu yansıtmadığı takdirde malik, sicile itiraz tescil ettirebilecektir. Sicile itirazın tescili içinse hakkının tehlikede olduğuna dair yaklaşık ispat şartını sağlanarak ihtiyati tedbir kararı alınacaktır. İtirazın tescili yönünden ihtiyati tedbir kararı verildikten sonra ise sicil kaydının düzeltilmesi için dava açması gerekmektedir: YAZICIOĞLU, s. 116. Belirtilmelidir ki itiraz, sicile tescil edildikten sonra gemi siciline güvenin korunması ilkesi uyarınca elde edilen hak iktisabını önleyecektir, DEMİR, s. 120; SÖZER, Deniz Ticareti, s. 87.

⁵⁹ KALPSÜZ, Rehin, s. 69

⁶⁰ Esasında bu tartışmanın temeli "Tescil, tasarrufa konu olan taşınmaz malikin yazılı beyanı üzerine yapılır." Hükümünü içeren TMK m. 1013'e dayanmaktadır. Zira burada malikin irade beyanı aranırken hakkı kazananın irade beyanı aranmamaktadır: AKÇURA KARAMAN, s. 174; OĞUZMAN, SELİÇİ, OKTAY ÖZDEMİR, s. 174.

⁶¹ OĞUZMAN, SELİÇİ, OKTAY ÖZDEMİR, 231; WIELAND, s. 890.

⁶² KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 18; OĞUZMAN, SELİÇİ, OKTAY ÖZDEMİR, s.231.

⁶³ OĞUZMAN, SELİÇİ, OKTAY ÖZDEMİR, s. 232

⁶⁴ TEKİNAY, AKMAN, BURCUOĞLU, ALTOP, Eşya Hukuku, s. 328; SİRMEN, s. 178.

Ancak bu tartışmanın hem intifa hakkı hem de gemi ipoteği bakımından tatbikatta bir öneminin olmadığı belirtilmekte ve Türk hukukunda gemi üzerinde ipotek-intifa hakkı tesis etmek için anlaşma ve tescilin birlikte mevcut olması gerektiği ifade edilmektedir⁶⁵.

3. Tescil Talebinde Yetkili Kişiler

Gemi üzerinde bir intifa hakkının kurulması konusunda tarafların anlaştığı hallerde tescil talebinde bulunacak asıl kişi, geminin üzerindeki tasarruf yetkisine sahip olan malike aittir. Belirtildiği üzere kişinin gemi maliki olabilmesi için gemi sicilinde malik olarak kayıtlı olması gerekmektedir. Eklenmesi gereken başka bir nokta da tescil talebinin temsilci aracılığıyla yapılabileceği hususudur⁶⁶. Ancak TBK m. 504/III'te vekilin taşınmaz bir hakla sınırlayacağı durumlarda işlemi gerçekleştirmesi için özel yetki verilmesi gerektiği hüküm altına alındığından, gemi üzerinde intifa hakkı kuracak vekile özel yetki verilmesi gerekmektedir⁶⁷.

Burada bahsedilmesi gereken bir diğer husus malikin tasarruf yetkisinin, tescil iradesinin açıklanması anında yeterli olması gerektiği hususudur. Zira TTK m. 1015/IV'e göre gemi maliki, intifa hakkının kurulması için sicile tescil başvurusunda bulunurken veya intifa hakkı alacaklısının yaptığı başvuruya onayını bildirirken tasarruf ehliyetine sahip ise artık yapılmış olan tescil talebi sonuçlarını doğuracaktır. Bu nedenle tescil beyanında bulunduğu andan itibaren malikin tasarruf yetkisinin sınırlandırılması, artık tescil talebinin geçerliliğini

⁶⁵ KALPSÜZ, Rehin, s. 70.

⁶⁶ İntifa hakkının tescilinin bir vekil vasıtasıyla yapılması durumunda vekile verilen vekâletin özel bir şekle tabi olup olmadığı konusunda kanunda bir açıklık bulunmamaktadır. TBK'da ise vekâlet sözleşmesinin bir şekle bağlı olmadığı belirtilmiştir. Kanaatimizce vekâletin şekli hususunda gemi ipoteği sözleşmelerinde *Akıncı*'nın görüşünün benimsenmesi faydalı olacaktır. İlgili yazar gemi malikinin iradesini sicil memuruna yazılı bir şekilde açıklamasından hareketle vekilin de resmi olarak vekil sıfatıyla hareket ettiğini yazılı şekilde göstermesi gerektiğini belirtmektedir: AKINCI, s. 67. Bu yorumun benimsenmesi ile yazılı anlaşma şartı getirerek tarafları düşünmeye sevk etmeye yönlendiren kanun koyucunun amacına da hizmet edilmiş olacak aynı zamanda da olası bir yanlış işlemin önüne geçilmiş olacaktır, KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, HATEMİ, SEROZAN, ARPACI, s. 668. İlgili yazarlar bu konuda kanunda boşluk olduğunu belirtmektedirler.

⁶⁷ OĞUZMAN, SELİÇİ, OKTAY ÖZDEMİR, s. 228; NİTELİK, s. 31. Gemi Sicil Yönetmeliğinin 37. maddesi intifa hakkının kurulması bakımından gemi ipoteğinin kurulmasına ilişkin hükümlerin uygulanacağını belirtmiştir. Bu ifadeden dolayı gemi üzerinde intifa hakkı kurmak isteyen malik ya da malikin temsilcisinin, Yönetmelik m. 33/II uyarınca, yazılı şekilde yapılmış imzaları onaylanmış sözleşmeyi, geminin kayıtlı olduğu sicil müdürlüğüne götürülerek yazılı tescil talebinde bulunması gerekmektedir. Yine mezkûr madde uyarınca, talep yazısının götürülmesiyle birlikte ipotek sözleşmesi ibraz edilecek ve gemi sicil müdürü huzurunda kimlik tespiti yapıldıktan sonra Gemi Sicili Bilgi Sistemi'ne (GESBİS) şerh edilerek sözleşme gemi dosyasına koyulacaktır. <<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/21.5.7283.pdf>> E.T. 12.08.2023.

etkilemeyecektir⁶⁸. Ancak öğretide bu düzenleme eleştirilmekte; alacaklıların zararına olarak danişıklı işlem yapılabileceği belirtilmiştir⁶⁹.

- İntifa Hakkı Alacaklısı

İntifa hakkı alacaklısının, hakkın tescilini talep hakkına sahip olup olmadığı kanunun lafzından anlaşılammamaktadır. Gemi Sicil Yönetmeliği'nin (GSY), ipotek ve intifa hakkının tescili bakımından uygulanacak 33/IV maddesi, “*Gemi ipoteğinin kurulmasına ilişkin sözleşmenin noterde tanzim veya tasdik edilerek yapılması durumunda; gemi ipoteğinin tescili için gemi malikinin veya alacaklının sicil müdürlüğüne tescil başvurusunda bulunması ve sözleşmeyi ibraz etmesi gerekli ve yeterlidir*” açıklamasını içermektedir. Ancak aynı Yönetmeliğin 28/IV maddesi ise “*Gemi sicilinde bir işlemin yapılması, bu işlem sonucunda hak kaybına uğrayacak kişi veya kişilerin onayına bağlıdır*” hükmünü ihtiva etmektedir. Kanaatimizce her iki maddenin yorumundan hareket edilmeli ve malikin tek taraflı tescil beyanında bulunabilme imkânının yanı sıra intifa hakkı alacaklısının da malikin onayını alarak tescil beyanında bulunabileceği kabul edilmelidir.

C. Tescilin Sonuçları

Tescil esasında bir hukuki işlemin ispatına kolaylık sağlamak ve TMK m. 7 gereği ispat işlevini oluşturmaktadır⁷⁰. Gemi üzerinde kurulacak intifa hakkının sicile tescil edilmesiyle artık hukuki işlem geçerlilik kazanacak ve intifa hakkı alacaklısı sicile kayıtlı gemi üzerinde intifa hakkını kazanacaktır. Dolayısıyla burada tescil “kurucu” bir işleve sahip olacaktır⁷¹.

İntifa hakkının tescilinin başka bir perspektiften görünüşü de yukarıda da ele alındığı üzere TTK m. 984/I uyarınca sicile güven ilkesinden yararlanacak olmasıdır. Bu hükme göre sicil kayıtlarına güvenerek intifa hakkı kazanan iyiniyetli kişinin kazanımı sicil kayıtlarının yanlış olması ihtimalinde dahi korunacaktır⁷². Ancak TTK m. 983/II uyarınca gemi üzerinde

⁶⁸ AKÇURA KARAMAN, s. 183; TEK, s. 135.

⁶⁹ ATAMER, İpotek, 246 vd; ÇETİNGİL, KENDER, ÜNAN, YAZICIOĞLU, s. 63; yazarlar, hükmün anlam ifade etmediğini ve hukuka aykırı olduğunu belirtmektedirler.

⁷⁰ TEKİNAY, AKMAN, BURCUOĞLU, ALTOP, Borçlar Hukuku, s. 125.

⁷¹ Gemi ipoteği bakımından: SÖZER, Deniz Ticareti s. 153; CAN, s. 155. Ayrıca TTK m. 1015/V gereği mülkiyeti yurtdışında kazanılmış olup da henüz Milli Gemi Sicili yahut Türk Uluslararası Gemi Siciline kaydedilmiş gemiler üzerinde intifa hakkı kurulması bakımından Bayrak Şahadetnamesine yapılan şerh tescil hükmünde olacaktır, TOPSOY, s. 136; İZVEREN, FRANKO, ÇALIK, s. 78.

⁷² Gemi ipoteği bakımından: YAZICIOĞLU, Deniz Ticareti, s. 110; OKAY, s. 130; KANER, s. 36; NİTELİK, s. 53. İntifa hakkının kazanılacağı an bakımından tescil talep tarihi bakımından aranacaktır. Lehine intifa hakkı kurulan kişi sicil kaydının yanlış olduğunu intifa hakkının tescilinden sonra öğrense de hak iktisabına engel olmayacaktır. Gemi ipoteği bakımından: YAZICIOĞLU, Deniz Ticareti, s. 111; TOPSOY, s. 87.

yer alan bir intifa hakkı, ancak sicilde kayıtlı olması durumunda korunacaktır⁷³. Şayet intifa hakkı sicil üzerine tescil edilmediyse, gemi üzerinde hak sahibi olan iyiniyetli üçüncü kişi intifa hakkından ari olarak hak sahibi olacaktır⁷⁴. Yine TTK m. 984/I gereği tescil edilmiş aynı haklardan doğan istem hakları tescil devam ettiği sürece zamanaşımına tabi tutulmayacaktır.

Ayrıca belirtmek gerekir ki gemi üzerinde tescil ile kurulan intifa hakkı, TMK m. 684 gereği geminin bütünleyici parçalarını da kapsamı⁷⁵ altına alacaktır. Bu bütünleyici eşyalar asıl eşyadan bağımsız olmadığından dolayı, intifa hakkının tescili sırasında gemide olan bütünleyici eşyaları kapsayabileceği gibi, hakkın tesisinden sonra da eklenen bütünleyici eşyaları kapsayacaktır. Eklenti⁷⁶ bakımından ise, bir gemi üzerinde intifa hakkı kurulması durumunda eklentiler de intifa hakkı kapsamına girecektir. Ancak, eklentiler üzerinde intifa hakkının kazanılması bakımından bunların tescil anında var olması ve nitelik itibarıyla de geminin malikine ait olması gerekmektedir. Şayet malik eşya üzerinde mülkiyet hakkına haiz değilse, bu durumda emin sıfatıyla zilyet olması gerekecektir⁷⁷.

IV. İNTİFA HAKKINA SAHİP OLAN KİŞİNİN HAKLARI

Sicile kayıtlı gemiler üzerindeki intifa hakkı, TMK'nın taşınmazlar üzerindeki hükümlerine tabi olduğundan dolayı gemi maliki ile yaptığı anlaşma ve intifanın sicile tescili ile hak sahibi olan kişinin hakları ve yükümlülüklerine de TMK'nın ilgili hükümleri uygulanmalıdır^{78,79}.

⁷³ Sicile güven ilkesi yalnızca intifa hakkının hukuki işlem ile iktisabında geçerlidir. Geminin adı, türü, teknik özellikleri yahut tonilatosu bakımından sicile güven ilkesi gündeme gelmeyecektir: OKAY, s. 131; ÇAĞA, KENDER, s. 70; YAZICIOĞLU, Deniz Ticareti, s. 110; TOPSOY, s. 86.

⁷⁴ ÇAĞA, KENDER, s. 69; YAZICIOĞLU, s. 110; NİTELİK, s. 54.

⁷⁵ AYBAY, s. 489; yazar, bütünleyici parçanın ekonomik olarak gemiye sıkı sıkıya bağlı olduğunu belirtmektedir. *Sözer*, buharlı ve motorlu gemilerde hem ana makine hem yardımcı makinenin, şaftların, pervanelerin, jeneratörlerin, su tahliye sistemlerini, bütünleyici parça olarak nitelendirmektedir: SÖZER, Gemi, s. 65.

⁷⁶ *Aybay*, gemiyle, maddesel ve ekonomik yönden bütünleyici parça kadar bağlantısı olmayan dürbün, harita, halat gibi parça şeylerin eklenti kapsamında olduğunu belirtmektedir: AYBAY, s. 490; Yazara göre bir nesnenin eklenti olup olmadığı konusunda duraksama yaşanırsa bu takdirde gemi demirbaş defterine bakılması gerektiğini belirtmektedir. Aksi yönde: SÖZER, Gemi, s. 69; yazar, harita ve pusulaları örnek vermekte Akdeniz'de yolculuk yapacak bir gemi için haritaların eklenti niteliğinde olduğu kabul edilebilirken, Atlantik'te yolculuk yapacak bir gemi için bütünleyici parça olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca yazara göre pusula her daim bütünleyici parça olmalıdır.

⁷⁷ ÖZEN, s. 45-46; CAN, s. 155.

⁷⁸ DEMİR, Deniz Ticaret, s. 224; OKAY, s. 219 vd; Öğretide, *Çetینگil, Kender, Ünan, Yazıcıoğlu*, TMK'da taşınmaz üzerinde intifa hakkını düzenleyen ayrı bir kısım yer almadığını bu nedenle de uygulanması gereken maddelerin açık sayım yöntemiyle belirtilmesi gerektiğini ifade etmektedir: ÇETİNGİL, KENDER, ÜNAN, YAZICIOĞLU, s. 86.

⁷⁹ Gemiler, TTK m. 936 gereği taşınır mülkiyetinin kapsamına girmektedirler. Ancak kanun koyucu, bazı maddelerde gemileri taşınmaz hükümlerine tabi tutmaktadır. Öğretide ise bu durum gemilerin değerinin taşınırlara oranla daha yüksek olduğu ve geminin, deniz ticaretinin en önemli süjesi olduğu gerekçeleri ile

A. Kullanma ve Yararlanma Hakkı

İntifa hakkı hakkın sahibine en geniş yetkiyi tanıyan sınırlı aynı bir haktır. Bu nedenle hem TTK m. 1059/II hem de TMK m. 794/II gereğince hak sahibine intifa konusu gemi üzerinde tam bir yararlanma yetkisi vermektedir⁸⁰. Ancak burada intifa hakkı sahibine verilen yetki sınırsız değildir. Hakkın sahibi gemiyi iyi bir idareci gibi kullanmalı; ayrıca geminin ekonomik özgülenme yönünü malike önemli zarar verecek şekilde değiştirmeyeceği gibi gemi üzerinde önemli değişiklikler de yapamamalıdır⁸¹. Ayrıca uygulamada rastlanma ihtimali az olsa da geminin sefer halindeyken üzerinde intifa hakkı kurulması durumunda yolculuğun kar ve zararının da kime ait olacağı hususu TTK m. 1002/III ve TMK m. 805 dikkate alınarak belirlenmelidir. Zira TTK'nın mezkûr maddesi, geminin yolculuk sırasında devredilmesi durumunda, devredenle iktisap eden arasındaki ilişkilerde bu yolculuğun kâr ve zararının iktisap edene ait olduğunu belirtmiş; TMK'nın mezkûr maddesi ise intifa hakkına konu olan sermayenin faizleri ve diğer dönemsel gelirlerinin, daha geç muaccel olsalar bile, intifa hakkının başladığı tarihten sona erdiği tarihe kadar intifa hakkı sahibine ait olacağını hüküm altına almıştır⁸². Bu nedenle, her ne kadar TTK'da geminin zilyetliğinin intifa hakkı sahibine geçeceği düzenlenmemiş olsa da hakkın kullanımı bakımından çoğu zaman bu husus zorunlu olduğundan, ilgili maddelerden çıkarılacak yorum yoluyla geminin seferi esnasında üzerinde intifa hakkının kurulması durumunda, yolculuğun kâr ve zararının intifa hakkı sahibine ait olacağı kabul edilmelidir.

B. Devir Hakkı

Hak sahibinin TMK m. 797 uyarınca intifa hakkını devretmesi yahut mirasçılara intikal ettirmesi mümkün değildir. Fakat istisnai olarak intifa hakkı şayet kişiye sıkı suretle

---

açıklanmaktadır: ÇAĞA, KENDER, s. 54. İfade edildiği üzere TTK m. 1060'ta bu düşünce ile oluşturulmuş TMK'nın taşınmazlar üzerindeki intifa hakkı hükümlerinin, gemiler bakımından da uygulanacağı belirtilmiştir. Ayrıca bu şekilde gemi ipoteği hükümleri ile de paralellik sağlanmıştır.

⁸⁰ AYAN, s. 89; SİRMEN, s. 561; AYBAY, HATEMİ, s. 170; NOMER, ERGÜNE, s. 542; OĞUZMAN, SELİÇİ, OKTAY ÖZDEMİR, s. 969; DEMİR, s. 223; KARA, s. 118. İntifa hakkı sahibi bu tam yararlanma yetkisi ile gemi üzerinde zilyet olma hakkının yanı sıra geminin, deniz ticaretinde elde ettiği kazançlara sahip olacak ve gemiyi kiraya verebilecektir. ÇAĞA, KENDER, s. 131; OKAY, s. 219; İZVEREN, FRANKO, ÇALIK, s. 94; BOZKURT, s. 80.

⁸¹ GÜRSOY, EREN, CANSEL, s. 865; SİRMEN, s. 561; NOMER, ERGÜNE, s. 542; OĞUZMAN, SELİÇİ, OKTAY ÖZDEMİR, s. 969; ÖZEN, s. 119 vd.

⁸² GÜRSOY, EREN, CANSEL, s. 867; SİRMEN, s. 562.

bağlı olmadığı durumlarda, bu hakkın kullanımını üçüncü bir kişiye devredilebilecektir⁸³. Gemi üzerindeki intifa hakkının kullanımının devredilmesi durumunda, devir işlemi, intifa hakkı sahibi ile üçüncü kişi arasında kişisel bir hak doğurmayacaktır. Dolayısıyla da hakkı tesis eden gemi maliki ile üçüncü şahıs arasında herhangi bir hukuki ilişki meydana gelmeyecektir⁸⁵. Ancak TMK m. 806/II gereği malik, haklarını devralana karşı doğrudan doğruya ileri sürebilecektir⁸⁶. Ayrıca gemi üzerindeki intifa hakkının kullanılmasının devri, intifa hakkının devrine benzese de sonuçları farklıdır. Zira hakkın kullanımını devredildiğinde intifa hakkı sahibi yine aynı kişi olmakta lakin gemi üzerinde aynı hak değişikliği söz konusu olmamaktadır. Bu takdirde intifa hakkı sahibinin hakkının, son bulması halinde, hakkın kullanımını elde eden kişinin de kullanım hakkı son bulduğundan⁸⁷ gemi maliki, hakkı kullanan kişiden TMK m. 806/II gereği geminin kendisine devrini isteyebilme hakkına sahip olacaktır⁸⁸.

Ayrıca intifa hakkı sahibinin gemi üzerindeki intifa hakkının kullanımının devrini üçüncü bir kişiye devretmesi durumunda, intifa hakkı sahibi, hakkı kullanımını devralan üçüncü kişi, kendi ifa yardımcısı gibi olduğundan onun davranışlarından TBK m. 116 çerçevesinde sorumlu olacaktır. Bu takdirde gemi maliki, hakkı kullanan kişiden kaynaklanan zararlarını intifa hakkı sahibinden talep edebilecektir⁸⁹.

Bu başlık altında son olarak intifa hakkı sahibinin tasarruf yetkisinin var olup olmadığı hususunun ele alınması gereklidir. İntifa konusu gemi üzerindeki mülkiyet, malikte ait

⁸³ OKAY, s. 219; NOMER, ERGÜNE, s. 534; KILIÇOĞLU, s. 512; Yazar intifa hakkı sahibinin kullanım hakkını bir başkasına devredilme olgusunu “alt intifa” olarak nitelendirmektedir; Oğuzman ise intifa hakkı sahibinin alt intifa kuramayacağını belirtmektedir: OĞUZMAN, SELİÇİ, OKTAY ÖZDEMİR, s. 950. *Özen*, intifa hakkının kullanımının devrinin eşyayı yönetme yetkisinden kaynaklanan bir alt yetki olduğunu belirtmektedir: ÖZEN, s. 296. Yine ilgili yazar, bu yetkinin intifa hakkı sahibinin elinden alınabileceğini belirtmekte ve bu sınırlama işleminin tapu sicilinde gösterilmesi yahut sözleşmeye yollama yapılması gerektiğini belirtmektedir. Bu kabul durumunda gemi üzerinde intifa hakkı kullanımının devrini sınırlamak isteyen gemi maliki ve intifa hakkı sahibi söz konusu hususta anlaşmalı bu sınırlamayı sicilde de göstermeli yahut sözleşmenin ilgili maddesine atıfta bulunmalıdır. Ancak intifa hakkının sahibi yetkili olmadığı halde gemi üzerindeki intifa hakkının kullanımını bir başkasına devrederse bu durumda borca aykırı davrandığından TBK m. 112’ye göre sorumlu tutulabilecektir.

⁸⁴ Ancak belirtmek gerekir ki hakkın kullanımını malik dışında üçüncü bir kişiye devredilmesi zorunluluğu yoktur intifa hakkı sahibi hakkın kullanımını malike de devredebilir: ÖZEN, s. 297.

⁸⁵ ÖZEN, s. 299; GÜRSOY, EREN, CANSEL, s. 870; NOMER, ERGÜNE, s. 534; ancak belirtmek gerekir söz konusu durum emredici değildir bu nedenle aksi kararlaştırılabilir. Şayet malik ile intifa hakkı sahibi gemi üzerindeki intifa hakkının devredilemeyeceğini açıkça kararlaştırmış yahut işin şartlarından bu durum anlaşılıyorsa bu takdirde gemi üzerindeki intifa hakkı üçüncü bir şahsa devredilememektedir.

⁸⁶ Böylece gemi maliki intifa hakkını kullanan kişiye karşı doğrudan talepte bulunabileceği gibi TBK m. 116 çerçevesinde hakkın sahibine de başvurabilecektir. Kanun koyucu hak sahibini korumuş talep istem çerçevesini genişletmiştir: ÖZEN, s. 304.

⁸⁷ ÖZEN, s. 299.

⁸⁸ ÖZEN, s. 299.

⁸⁹ ÖZEN, s. 303.

olduğundan dolayı, intifa hakkı sahibi gemi üzerinde tasarruf yetkisine sahip değildir. Bu nedenle geminin mülkiyetini bir başkasına devredemeyeceği gibi gemi ipoteği de kuramayacaktır⁹⁰.

C. Gemiye Zilyetliğinde Bulundurma Hakkı

TMK m. 803/I hükmüne göre gemi üzerinde intifa hakkı sahibi olan kişi, söz konusu geminin zilyetliğini elde etme hakkına sahiptir. Şayet intifa hakkı sahibi kişi söz konusu yetkisini kullanırsa, bu durumda kendisi dolaysız ferî zilyet, gemi maliki ise dolaylı asli zilyet olacaktır⁹¹. İntifa hakkı sahibi gemi üzerindeki zilyetliği elde ettikten sonra kendisinin olmayan bu gemiyi, suda menfaat sağlamak amacıyla kullanırsa⁹² işleten sıfatını⁹³ kazanacaktır⁹⁴. İşleten sıfatını kazanması sonucunda ise TTK m. 1061/II hükmü uyarınca üçüncü kişi ile ilişkilerinde donatan sayılacaktır⁹⁵. Ayrıca intifa hakkı sahibinin, işleten sıfatını kazandığı hallerde de gemi maliki ile arasındaki ilişki intifa hakkı sözleşmesine dayanacaktır⁹⁶.

V. İNTİFA HAKKINA SAHİP OLAN KİŞİNİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

A. Gemiye Sigortalatma Yükümlülüğü

TMK m. 815 intifa hakkı sahibi yerel adetlere göre iyi bir yönetimin gereği olduğu takdirde malik lehine⁹⁷ intifa konusu eşyayı yangına ve diğer rizikolara karşı sigorta ettirmekle

⁹⁰ SİRMEN, s. 563; KARAHASAN, s. 139; OĞUZMAN, SELİÇİ, OKTAY ÖZDEMİR, s. 974.

⁹¹ GÖKTÜRK, s. 997; ÖZEN, s. 263; yazar intifa hakkı sahibinin intifa hakkı konusu eşyanın zilyedi olması ve sözleşme süresi boyunca zilyedi kalabilmesi hakkının tipe bağlılık ilkesi gereği olduğunu belirtmektedir. Bu nedenle malik ve intifa hakkı alacaklısı arasında yapılan sözleşmeye intifa hakkı sahibinin geminin zilyetliği talep etmeyeceği şeklinde bir kayıt koyulamayacaktır: ÖZEN, s. 101; SİRMEN, s. 561; KARAHASAN, s. 139; OKAY, s. 219.

⁹² İntifa hakkı sahibi, burada gemi malikine ait geminin teknik ve ticari yönetimini elde etmektedir. Şayet bu gemiyi suda, kazanç sağlamak amacıyla işletiyorsa bu takdirde işleten sıfatını kazanacaktır: YAZICIOĞLU, s. 246.

⁹³ Kendisinin olmayan gemiyi, denizde menfaat elde etmek amacıyla kullanan kişi bakımından öğretide farklı sıfatlar kullanılmaktadır: *Yazıcıoğlu*, bu kişiyi “işleten” olarak nitelendirirken: YAZICIOĞLU, Deniz Ticareti, s. 246; *Çağa ve Kender*, gemi işletme müteahhiti olarak adlandırmakta: ÇAĞA, KENDER, s. 135; *Sözer* ise malik olmayan donatan şeklinde ifade etmektedir: SÖZER, Deniz Ticareti, s. 170.

⁹⁴ YAZICIOĞLU, Deniz Ticareti, s. 246; MURAN, s. 92.

⁹⁵ İntifa hakkı sahibi üçüncü kişiler ile ilişkilerinde donatan sayıldığı takdirde geminin işletilmesinden doğan alacaklara (yolcu ve yük taşıma ücretleri, kurtarma ücreti, müşterek avarya garame payı) sahip olmasının yanı sıra geminin işletilmesinden doğan (kurtarma ücreti, garame payı, çatmadan ileri gelen zarar) borçların da borçlusu sıfatına haiz olacaktır: YAZICIOĞLU, Deniz Ticareti, s. 247; ÇAĞA, KENDER, s. 135.

⁹⁶ YAZICIOĞLU, Deniz Ticareti, s. 247; TOPSOY, s. 218.

⁹⁷ İntifa hakkı sahibinin malik lehine sigorta yaptırması gerektiğini düzenleyen TMK m. 815, TTK m. 1454’ün özel bir görünümüdür. Mezkûr m. 1454, sigorta ettirenden başka bir kişinin korunmasını hedef tutmaktadır. Bu tür sigortalarda, sigorta ettiren, sigortacı ile başka bir kişinin menfaatini sigorta sözleşmesinin konusu haline getirmektedir. Sözleşmeden doğan asli edim borcu sigorta ettirene ait olmakta, sözleşmeden doğan asıl edim himayeye kavuşma borcuna ise sigortalı şahıs sahip olmaktadır: ÜNAN, Cilt II, s. 25.

yükümlü olduğunu düzenlemektedir⁹⁸. Yine mezkûr madde hükmüne göre intifa hakkı sahibi borçlu sıfatıyla sigorta primini ödemekle de mükelleftir⁹⁹. Bu durumda ise intifa hakkını kuran geminin sahibi sigortalı sıfatını kazanmaktadır. Şayet sigorta sözleşmesinin kurulması sırasında intifa hakkı sahibi kendisini sigortalı olarak gösterirse, bu durumda sözleşmenin TTK m. 1408 uyarınca geçersiz olması gerekmektedir¹⁰⁰. Zira mezkûr madde sigorta sözleşmesinin yapılması anında sigortalanan menfaatin mevcut olması gerektiğini aramakta ve TMK m. 815 gereği intifa hakkı sahibinin değil, gemi malikinin sigortalanabilir menfaati bulunmaktadır. Ayrıca Kanun koyucu açıkça malik lehine sözleşme yapılması gerektiğini hüküm altına almaktadır¹⁰¹¹⁰². Kanaatimizce kanunun söz konusu hükmü keskindir. Bu nedenle öğretide Ünan'ın yorumu doğrultusunda intifa hakkı sahibinin kendisini sigortalı olarak göstermesi durumunda sözleşmenin geçersiz sayılmaması mevcut verilerden intifa hakkı sahibi olduğu gemi için sigorta sözleşmesi akdettiğinin anlaşılması durumunda sigortanın, gemi maliki lehine devam ettirilmesi gerektiği kabul edilmelidir.

Kanun koyucu TMK m. 815'te yangın¹⁰³ ve diğer tehlikeler bakımından sınırlı sayıda olmayan bir sayım yapmış; intifa hakkı sahibinin yaptıracağı sigorta sözleşmesinin bu ve buna benzer teminatları kapsamaması gerektiğini belirtmiştir¹⁰⁴. Kanaatimizce kanun koyucu burada

⁹⁸ Ancak belirtmek gerekir ki söz konusu madde emredici değil yedek bir hukuk kuralıdır. Bu nedenle malik ile intifa hakkı sahibi hangi rizikolara karşı sigorta teminatı alınabileceğini kendi aralarında kararlaştırabilecekleri gibi bu yükümlülüğü tamamen de ortadan kaldıracılar: aynı yönde: ÖZEN, s. 361; WIELAND, s. 465, 466: yazar, tarafların, intifa konusu mal üzerinde sigorta yapılamayacağına dair bir anlaşma yapmadıkları takdirde intifa hakkı sahibinin sigorta yaptırmakla yükümlü olduğunu ifade etmektedir. Yine yazar, intifa hakkı sahibinin bu yükümlülüğünü yerine getirmediği durumlarda, malikin iki seçeneği olduğunu belirtmektedir. Malik, dilerse sigorta sözleşmesini kendi akdederek sigorta primlerini intifa hakkı sahibine rücu edebilecek, dilerse de dava yoluyla intifa hakkı sahibini sigorta yaptırmaya mahkûm edilecektir.

⁹⁹ SİRMEN, s. 563; KARAHASAN, s. 144; OĞUZMAN, SELİÇİ, OKTAY ÖZDEMİR, s. 978; ATAMER, Deniz Sigortaları, s. 95.

¹⁰⁰ Gemi kira sözleşmeleri bakımından aynı yönde: ATAMER, Deniz Sigortaları, s. 53; TAŞKIN, s. 269: yazar, geçersizlik ifadesinin kesin hükümsüzlük (butlan) olduğunu ifade etmekte ve TTK m. 1408'in borçlar hukukunda var olan başlangıçtaki objektif imkânsızlığın özel bir görünümü olduğunu ifade etmektedir. Yazar, ayrıca sözleşmenin geçersiz olduğu durumlarda sigorta ettirenin prim ödeme borcunun doğmayacağı gibi sigortacının da himaye sağlamayacağını belirtmektedir.

¹⁰¹ Belirtmek gerekir ki gemi kira sözleşmelerinde kiracının sigorta ettirme yükümlülüğünü düzenleyen TTK m. 1126'da kiracının sigorta sözleşmesi yaptırmaması durumunu malike bildirmesi gerektiği düzenlenmiştir. Ancak intifa hakkı sahibi bakımından TMK'da böyle bir yükümlülük düzenlenmemiştir.

¹⁰² Esasında kanun koyucu sigorta yaptırmada yükümlülük getirerek intifa konusu malın korunması yükümlülüğünün başka bir görünümünü sunmaktadır: aynı yönde: ÖZEN, s. 362. Kanaatimizce de kanun koyucu, intifa konusu eşyaya özen gösterme yükümlülüğü altında olan ve bu sebeple eşyanın zarar görmesinden dolayı tazmin yükümlülüğü altında bulunan intifa hakkı sahibinin, eşyanın maliki lehine sigorta sözleşmesi yaptırarak dolaylı olarak kendi menfaatini de koruma altına almasını sağlamıştır.

¹⁰³ Türk sigorta mevzuatında, yangın terimi tanımlanmamıştır. Öğretide, yangının varlığının kabul edilebilmesi için mutlaka bir ateşin varlığı aranmaktadır: MEMİŞ, s. 40; ÇELİK PARTAL, s. 111.

¹⁰⁴ Burada sigortalanması gereken rizikoların kapsamını somut olay ve yerel adetler belirlemelidir: ÖZEN, s. 362. Söz gelimi intifa hakkı sahibi hakkın konusu olan gemiyi yurt içinde seyrüsefer yaparak kullanacaksa

sigorta sözleşmesinin türünü, zarar sigortası olarak belirlemiştir. Zira zarar sigortaları sigorta himayesi altına alınan rizikonun gerçekleşmesi durumunda ortaya çıkacak olan zararlara karşı doğrudan koruma sağlamaktadır. TMK m. 815 hükmü ihdas edilirken rizikonun gerçekleşmesi sonucu intifa konusu gemide ortaya çıkan gerçek zararın giderilmesini amaçlanmıştır. Ayrıca zarar sigortaları kendi içerisinde mal ve sorumluluk sigortaları olarak ikiye ayrılmaktadır. Mal sigortaları, sigorta ettirenin, mal ile arasında bulunan değer ilişkisini tehdit eden ve çoğunlukla malın zayi olması ya da hasara uğramasına yol açabilecek bir rizikoya karşı teminat sağlayan sigortalardır¹⁰⁵. Sorumluluk sigortaları ise sigorta ettirenin, üçüncü kişilere karşı doğabilecek tazminat yükümlülüğüne karşılık teminat sağlayan sigortalardır¹⁰⁶. Gemiler bakımından yerel adetlere göre akdedilen sigortalar ise tekne sigortaları ve kulüp sigortalarıdır¹⁰⁷. Tekne Sigortaları, sigorta himayesi altına alınan rizikonun gerçekleşmesi sonucunda geminin zayi olması, hasara uğraması durumlarında sigortalının malvarlığında meydana gelen azalmayı teminat altına almakta¹⁰⁸, Kulüp Sigortaları ise geminin malikinin, geminin işletilmesi dolayısıyla üçüncü kişilere karşı sorumluluğunu teminat altına almak için yaptırılmaktadır¹⁰⁹. Görüldüğü üzere tekne sigortaları mal sigortaları kapsamına¹¹⁰ girerken kulüp sigortaları ise sorumluluk sigortaları kapsamına¹¹¹ girmektedir. TMK m. 815 uyarınca yapılacak olan sigorta geminin uğrayacağı maddi zararları teminat altına aldığından mal sigortaları sınıfına girmekte¹¹² dolayısıyla intifa hakkı sahibinin gemi maliki lehine Tekne Sigortası Sözleşmesi akdetmesi gerekmektedir.

Akdedilen sigorta sözleşmesinde, sigorta bedelinin ne oranda belirleneceği konusunda TMK m. 815 bir sınırlama yapmamıştır. Ancak öğretide, intifa hakkı sahibinin, eşyanın (geminin) değeri üzerinden sigorta sözleşmesi yaptırması gerektiği belirtilmektedir¹¹³. Kanaatimizce de söz konusu yorum isabetlidir. Böylece TTK m. 1460 hükmünde öngörülen

---

daha dar bir kapsamda kıtalararası seyrüsefer durumunda daha geniş bir kapsamda sigortalatması gerekecektir.

¹⁰⁵ KENDER, s. 236; YAZICIOĞLU, ŞEKER ÖĞÜZ, s. 84; SAYHAN, s. 63.

¹⁰⁶ KENDER, s. 239; YAZICIOĞLU, ŞEKER ÖĞÜZ, s. 85; SAYHAN, s. 63.

¹⁰⁷ ULUĞ CİCİM, s. 765.

¹⁰⁸ ÇELİK PARTAL, s. 21; YAZICIOĞLU, Tekne Sigortaları, 16 vd.; GÜNEYLİ, 142; ULUĞ CİCİM, s. 765.

¹⁰⁹ ACAR, s. 7; ULUĞ CİCİM, s. 768.

¹¹⁰ ÇELİK PARTAL, s. 24.

¹¹¹ ACAR, s. 22; ULUĞ CİCİM, s. 768.

¹¹² Özen'de TMK m. 815'te yer alan sigortanın sorumluluk sigortası değil bir mal sigortası olduğunu belirtmiştir: ÖZEN, s. 364. Ayrıca belirtmek gerekir ki sigorta sözleşmesinin konusunu menfaat teşkil ettiğinden sigorta ile teminat altına alınan rizikonun gerçekleşme ihtimali durumunda gemi malikinin, gemi üzerindeki menfaati tehlike altına girmektedir.

¹¹³ ÖZEN, s. 365; WIELAND, s. 466.

zenginleşme yasağı çiğnenmemiş olacak; sigorta bedeli sigorta olunan menfaatin tam değerine eşit olacaktır¹¹⁴.

Yine bu tür sigortalarda sigorta ettiren sıfatının, ikili bir ayrımla belirlenmesinde fayda vardır. TTK m. 1430 gereğince prim borcu, sözleşmeyi kuran ve primi ödemeyi borçlanan sigorta ettirene aittir. Şayet intifa konusu gemi üzerinde sigorta, hakkın kurulmasından sonra doğduysa bu konuda herhangi bir tartışma söz konusu olmayacak; TMK m. 815 gereği intifa hakkı sahibi, sigorta ettiren sıfatı ile primleri ödemekle mükellef olacak; zarar sigortalarda malvarlığının aktifindeki azalmaya karşı güvence verilen gemi maliki ise sigortalı sıfatını haiz olacaktır¹¹⁵. Ancak, gemi üzerinde intifa hakkı kurulmadan evvel gemi maliki tarafından sigorta yaptırılması durumunda, söz konusu sigorta ettiren sıfatının kime ait olacağı sorunu ortaya çıkmaktadır. Söz konusu durumda sigorta sözleşmesinin tarafı gemi maliki olmakta ve prim ödeme borcu da kendisine yüklenmektedir. Ancak TMK m. 815 gereği prim ödeme borcunun, intifa hakkı tesis edildikten itibaren intifa hakkı sahibine ait olması gerekmektedir. Bu sıfatın belirlenmesi ise prim ödeme borcunun yanı sıra sözleşmeden doğan diğer borçlar olan poliçe verme ve aydınlatma yükümlülüğü bakımından da önem arz etmektedir¹¹⁶. Bu durumda öğretide bir görüş gemi malikinin primden sorumlu kalmaya devam etmesi ve sigortacıya ödediği primi iç ilişkide intifa hakkı sahibinden tahsil etmeye hak kazanması gerektiğini belirtmektedir¹¹⁷. Öğretide aynı yönde diğer bir görüş ise bu durumda sözleşmenin kanuni devrinin gündeme gelmeyeceğini malikin prim borçlusunu olarak kalacağını ifade etmektedir¹¹⁸. Ancak kanaatimizce burada TMK m. 815'in lafzından hareketle intifa hakkı sahibinin sigorta ettiren sıfatına sahip olması amacıyla sigorta ettiren konumunun devri gündeme gelmelidir. Sigorta ettirenin sigortacıya karşı sahip olduğu borcu bir başkasına devretmesi ve dolaylı olarak

¹¹⁴ Özen, Alman hukukunda intifa hakkı konusunun sigortalanması durumunda sigorta bedelinden değer kaybının düşüp düşmeyeceği konusunun tartışıldığını belirtmektedir: ÖZEN, s. 366. Ancak kanaatimizce Türk hukuku bakımından söz konusu durumun tartışılmasına gerek yoktur. Sözgelimi değer kaybı düşülmesi dahi TTK m. 1460 gereği sigorta bedeli sigorta olunan menfaatin tam değeri olduğundan zenginleşme ortaya çıkmayacaktır.

¹¹⁵ Burada intifa hakkı sahibi TMK m. 815'te getirilen sınırlamalar dışında serbest olacak sigortacıyı kendi seçebilecek, primin ödenmesi şeklini (peşin veya taksit) ve prim ödeme yer-zamanını sigortacı ile serbest olarak kararlaştırabilecektir. Ayrıca sigorta ettiren intifa hakkı sahibi sigorta sözleşmesinin süresini belirlemek konusunda da serbest olacaktır. Sözgelimi intifa hakkının üç yıl süreyle verilmesi durumunda sigorta sözleşmesini üç yıl süreyle yaptırmakla mükellef olmayacak daha kısa aralıklarla birbirine eklemeli olarak sigorta sözleşmesi akdedebilecektir: aynı yönde: ÖZEN, s. 369. Ayrıca intifa hakkı sahibi kanunda yer alan rizikolar haricinde intifa konusu gemiden elde edeceği gelirin azalmasına yönelik bir kâr sigortası yaptırmışsa yahut başkaca bir sorumluluk sigortası akdetmekte serbesttir. Bu durumda kendi menfaatinin gözetecek gemi maliki lehine değil kendi lehine bir işlem yapacaktır: ÖZEN, s. 369.

¹¹⁶ ATAMER, Deniz Sigortaları, s. 57.

¹¹⁷ ATAMER, Deniz Sigortaları, s. 96.

¹¹⁸ NOMER, ERGÜNE, s. 547.

sigorta ettiren sıfatının değişmesi ise ancak “borcun nakli” (borcun üstlenilmesi) kurumu ile ortaya çıkmaktadır¹¹⁹. Bu durumda borcun iç üstlenilmesi sözleşmesi intifa hakkını kuran gemi maliki ile intifa hakkı sahibi arasında yapılacak sözleşmeye konulan bir klozla yerine getirilebilecektir. Böylece bu üstlenme sözleşmesiyle intifa hakkı sahibi alacaklıya karşı bizzat borcu ifa etmeyi üstlenecektir. Daha sonra intifa hakkı sahibi, borcun dış üstlenilmesi sözleşmesini alacaklı sigortacı ile yaparak borçlu maliki prim ödeme borcundan kurtaracak ve sigorta ettiren sıfatını kazanacaktır¹²⁰. Ancak belirtmek gerekir ki; her ne kadar sigorta ettiren sıfatı intifa hakkı sahibine geçmiş olsa da kanun gereği sigortalı sıfatı hala malike ait olması gerekmektedir. Bu konuda şu hususun da altı çizilmelidir. TTK m. 1431/IV gereği zarar sigortaları bakımından sigorta ettirene karşı yapılan takip semeresiz kaldıysa üçüncü bir kişi olan sigortalı malik, yapılan bildirim sonucunda prim ödeme borcunu üstlenerek sigorta ettiren sıfatını kazanabilecektir¹²¹. Ayrıca üçüncü bir kişi olan sigortalı malikin, ödenmeyen primleri ödemesi her zaman mümkündür. Bunun için sigorta ettiren sıfatına sahip intifa hakkı sahibine herhangi bir takip yapılması gerekmez¹²². Ancak bu arızı ödeme durumunda sigortalı malik, sigorta ettiren sıfatını kazanamayacak lakin iç ilişkide ödediği primi intifa hakkı sahibinden alabilecektir.

Belirtmek gerekir ki intifa hakkına konu olan gemi zıyaa ya da hasara uğradığında sigortacı tazminatı ödemek durumundaysa; söz konusu tazminat üzerinde intifa hakkı sahibinin, TMK m. 798/II uyarınca, intifa hakkı devam edecektir¹²³.

B. Gemi İyi Bir Yönetici Gibi Kullanma, Geminin Bakımını, Korumasını Sağlama ve Vergileri Ödeme Yükümlülüğü

Gemi üzerinde intifa hakkı kurulması durumunda gemiyi kullanmak intifa sahibinin en doğal hakkıdır. Ancak intifa hakkı sahibi gemiyi kullanırken mutlak anlamda sınırsız bir yetkiye sahip değildir. Bu anlamda intifa hakkı sahibinin kullanım hakkının sınırını, geminin,

¹¹⁹ Hayat Sigortaları Bakımından Borcun Nakli: ÜNAN, Hayat Sigortaları, s. 56; TUNÇOMAĞ, s. 5, 6.

¹²⁰ EREN, Borçlar Genel, s. 1408 vd.

¹²¹ ÜNAN, Cilt I, s. 340.

¹²² ÜNAN, Cilt I, s. 340; KAYIHAN, Prim Ödeme, s. 146. Benzer bir durumda şayet intifa hakkı sahibi kendi üzerine düşen bu sigorta yükümlülüğünü hiç yerine getirmese gemi maliki kendi lehine sigorta yaptırıp primi iç ilişkide intifa hakkı sahibinden isteyebilir: KARAHASAN, s. 146; NOMER, ERGÜNE, s. 547. Yine intifa hakkını sahibinin bu yükümlülüğünü ihlal edip sigorta yaptırmaması durumunda ortaya çıkan zararın kendisi tarafından karşılanacağı yönünde: NOMER, ERGÜNE, s. 547; OĞUZMAN, SELİÇİ, OKTAY ÖZDEMİR, s. 978.

¹²³ ÜNAN, Cilt II, s. 44; ATAMER, Deniz Sigortaları, s. 95; KARAHASAN, s. 146; OĞUZMAN, SELİÇİ, OKTAY ÖZDEMİR, s. 978. Sigortacıya yapılacak ödeme isteminin malik ve intifa hakkı sahibi kişi tarafından birlikte yapılması ve tazminatı ödemek isteyen sigortacı tarafından yapılacak bildirim de bunların her ikisine yöneltilmesi gerektiği yönünde: NOMER, ERGÜNE, s. 548.

hukuki ve fiili varlığının tehlikeye düşürülmemesi durumu oluşturmaktadır¹²⁴. Bu halde intifa hakkı sahibi, geminin korunması ve tahsis amacının sürdürülmesi için TMK m. 803 gereği iyi bir yönetici gibi hareket etmek zorundadır. Bu yönetici gibi kullanma yükümlülüğünün diğer bir yansıması ise hakkın sahibinin, hakka konu olan gemiyi koruma borcu altında olmasıdır¹²⁵. Bu nedenle intifa konusu geminin muhafazası ve olağan bakım giderleri intifa hakkı sahibine ait olacağı kabul edilmelidir. İntifa hakkı sahibi, TMK m. 812/I gereğince geminin olağan bakımını ve yenilemelerini yapmakla yükümlü tutulduğundan hakkı konusu olan geminin değeri ve özünün korunması için gerekli tedbirlerin alınması gerektiği hüküm altına alınmış olmaktadır¹²⁶. Bu olağan giderlerin kapsamının ise örf ve âdete göre belirleneceği kabul edilmektedir¹²⁷. Sözgelimi fırtına sonunda geminin kaplamasının hasar görmesi yahut camlarının kırılması ya da su geçirmemesi gereken yerlerin su geçirmeye başlaması, geminin halatlarının yenilenmesi gibi durumlarda söz konusu giderler olağan gider kapsamında sayılabilecek; bu nedenle de intifa hakkı sahibi bu giderleri karşılamakla yükümlü tutulabilecektir¹²⁸. Ancak belirtmek gerekir ki olağan giderler dışında kalan ve intifa hakkı sahibinin sorumluluk alanı dışında ortaya çıkan bir masraf varsa söz konusu onarım gemi maliki tarafından yapılması gerekmektedir¹²⁹. İntifa hakkı sahibinin söz konusu yükümlülüğü ihlal

¹²⁴ NOMER, ERGÜNE, s. 545; GÖKTÜRK, s. 997. Gemi kira sözleşmeleri bakımından: ÖNDER, s. 232.

¹²⁵ Zira bu kabul intifa hakkını kuran gemi malikinin çıkarlarını korumaya yöneliktir. Böylece intifa hakkı süresince geminin korunması ve sözleşme sonrasında da geminin kendisinden beklenen işlevi gösterebilmesine hizmet etmektedir. Yine gemi üzerinde intifa hakkı sahibi olan kişi eşyada hâsıl olan normal yıpranma ve eskimeden dolayı TMK m. 800/III gereği malike karşı sorumlu değildir. Bu anlamda malik yolcu gemisi üzerinde bir intifa hakkı kurmuşsa ancak hak sahibi bu gemiyi yük taşımak için kullanmışsa değer eskimelerinden sorumlu olacaktır: GÜRSOY, EREN, CANSEL, s. 873. Gemi kira sözleşmeleri bakımından: ÖNDER, s. 259.

¹²⁶ KARAHASAN, s. 143; SİRMEN, s. 565; KÖPRÜLÜ, KANETİ, s. 141; NOMER, ERGÜNE, s. 545; OĞUZMAN, SELİÇİ, OKTAY ÖZDEMİR, s. 975; WIELAND, s. 454; *Özen*, TMK m. 812/I'ın lafzından yola çıkarak intifa hakkı sahibinin olağan sınırdaki kalan onarım ve yenilemelerle mükellef olduğunu belirtmiş onarım ve yenileme niteliğinde olmayan koruma önlemlerinin ise olağan-olağanüstü ayrımı yapılmadan intifa hakkı sahibine ait olacağını belirtmiştir: ÖZEN, s. 318.

¹²⁷ SİRMEN, s. 565; GÜRSOY, EREN, CANSEL, s. 873; KARAHASAN, s. 143. *Özen*, burada olağan gider kapsamının yapılacak olan onarımın kapsamı, fazla bir gider gerektirip gerektirmemesinin de ölçüt olarak kullanılabileceğini isabetli bir şekilde belirtmektedir: ÖZEN, s. 319. Örneğin hangi onarımların olağan onarıma gireceği tarafların beklenti ve düşüncelerine göre de değişebilecektir. Gemi üzerinde intifa hakkının kurulması sırasında bu onarımın ileride yapılabileceği öngörülebiliyorsa bu durumda olağan onarım sayılabilecek ancak daha sonradan ortaya çıkan bir gelişme beklenmedik bir onarımı gerektiriyorsa en azından onarımın olağan onarım içinde olduğunun ispatı gemi malikinin üzerine kalması gerekecektir: benzer yönde: ÖZEN, s. 321.

¹²⁸ SİRMEN, s. 565; KÖPRÜLÜ, KANETİ, s. 141; GÜRSOY, EREN, CANSEL, s. 872; AYBAY, HATEMİ, s. 168-173. Gemi kira sözleşmelerinde de TTK m. 1124/III gereği geminin bakımı, ayıplarından doğmayan onarımları, parçalarının değiştirilmesi ve işletilmesinden doğan giderlerin kiracıya ait olduğu hüküm altına alınmıştır. Bu durumda kiralananın olağan kullanımı için gerekli bakım ve temizlik giderlerinin kiracıya ait olduğu kabul edilmektedir: ÖNDER, s. 258.

¹²⁹ SİRMEN, s. 565; KARAHASAN, s.143. Yazarlar intifa hakkına konu olan malın (geminin) korunmasının daha önemli giderleri ortaya çıkaracağı durumlarda intifa hakkı sahibinin durumu malike bildireceğini ve malik tarafından bu onarımların yerine getirilmesi için intifa hakkı sahibinin izin vermesi gerektiğini

etmesi durumunda ise ilk önce malik TMK m. 807; uyarınca, intifa hakkı sahibine kendisine tanınan yetkileri aştığı, sözleşmeye ya da hakkın niteliğine aykırı davrandığından dolayı itiraz edebilecektir¹³⁰. Ancak malikin itirazına rağmen gemi üzerindeki intifa hakkı sahibi aykırı davranışlarına devam ediyorsa bu durumda gemi maliki, TMK m. 808 gereğince kendisinden teminat isteyebilecektir. Ancak malikin bu hakkını kullanabilmesi için hakkının tehlikeye düştüğünü ispat etmesi gerekecektir¹³¹. Bu hakkın kullanımına rağmen intifa hakkı sahibi teminat verme borcunun yerine getirmezse gemi maliki, hakkının korunması için TMK m. 810'a başvuracak; intifa hakkı sahibinin kendisine tanınan uygun süre içinde güvence göstermediği durumlarda sulh hâkimi vasıtasıyla intifa hakkı sahibinin zilyetliğini kaldırarak hakkın konusu olan geminin bir kayyıma devredilmesini sağlayabilecektir¹³².

Ayrıca intifa hakkı sahibi vergi ve resim gibi kamusal yükümlülükleri ödemekle de mükelleftir. İntifa hakkı sahibi şayet bu yükümlülüğüne aykırı davranır da söz konusu yükümlülük malik tarafından yerine getirilirse bu durumda malik, iç ilişkide intifa hakkı sahibine rücu edebilecektir¹³³.

---

belirtmişlerdir. Yine bu yazarlara göre malik bildirilmiş olan bu onarımları yapmazsa intifa hakkı sahibi bunları malik hesabına yapabilecek ve bu giderleri vekâletsiz iş görme hükümleri uyarınca malikten isteyebilecektir. Zira malikin, bildirim üzerine önlem olmakla zorunlu değildir: NOMER, ERGÜNE, s. 546; KÖPRÜLÜ, KANETİ, s. 141; OĞUZMAN, SELİÇİ, OKTAY ÖZDEMİR, s. 977; ÖZEN, s. 340. Yargıtay 13. HD, T. 15.11.1974, E. 1974/2972, K. 1974/3020, kararında intifa hakkı sahibinin malı olduğu gibi korumaya ve bakımına dair giderleri yapmak zorunda olduğunu ancak daha önemli giderlerin ortaya çıkması durumunda intifa hakkı sahibinin malike haber verip bunların yapılmasına izin vermesi gerektiğini ayrıca malikin gerekeni yapmaması durumunda intifa hakkı sahibinin bunları malik hesabına kendisinin yapabileceğine hükmetmiştir: Karar için: KARAHASAN, s. 144. İntifa hakkı sahibinin bu bildirimde yapmakta gecikmesi durumunda TMK m. 812'de yer alan koruma yükümlülüğüne aykırılık oluşturacağı ve bundan ötürü bir zararın meydana gelmesi durumunda intifa hakkı sahibinin bu zararı tazmin etmekle mükellef olacaktır: NOMER ERGÜNE, s. 545, dn. 59. Malik intifa konusu olan gemi için gerekli önlemleri almaya karar verirse bu takdirde intifa hakkı sahibi gerekli önlemlerin yapılmasına katlanmakla mükelleftir. İntifa hakkı sahibinin bu katlanma yükümlülüğü hem malikin gerçekleştireceği olağanüstü onarımlardan olabileceği gibi hem de esasında kendisinin katlanması gerektiği ancak yapmadığı ve sonuç olarak malikin gerçekleştireceği işlemlere de yöneliktir. Ayrıca intifa hakkı sahibi yetkisinin kısıtlanmasından hareketle herhangi bir karşılık talebinde de bulunamayacaktır: ÖZEN, s. 345.

¹³⁰ GÜRİSOY, EREN, CANSEL, s. 881; bu husus malikin gözetim yetkisini ifade etmektedir: KARAHASAN, s. 147. Yapılacak olan itirazın herhangi bir şekil şartına tabi olmadığı yönünde: NOMER, ERGÜNE, s. 548.

¹³¹ KARAHASAN, s. 147; GÜRİSOY, EREN, CANSEL, s. 881; SİRMEN, s. 566.

¹³² KARAHASAN, s. 143; SİRMEN, s. 566. Kayyıma devir hakkının yanı sıra malikin borçlar hukuku genel hükümlere dayanan (TBK m. 49 ve 112) haklarının da var olduğu yönünde: NOMER, ERGÜNE, s. 549.

¹³³ NOMER, ERGÜNE, s. 547. Malikin mala ilişkin olmayan kişisel borç ve vergilerini ödemekle yükümlü olmayacağı yönünde: ÖZEN, s. 337. Ayrıca ilgili yazara intifa hakkı kurulduktan sonra ortaya çıkan ancak intifa hakkı sahibinin hak sahibi olarak karşılaması gereken vergi ve kamusal yükümlülüklerle de mükellef olacağını belirtmektedir: ÖZEN, s. 339.

SONUÇ

Gemiler, geçmişten günümüze ticaret hayatının akışını önemli ölçüde etkileyen taşıma araçları olduğundan ticaret hayatının içinde öneme sahip olmakta ve özelliği gereği büyük bir sermaye gerektirmektedir. Bu nedenle gemilerin, eşya hukuku sisteminde diğer eşyalar için düzenlenmiş olan hakların tamamından en az diğer eşyalar kadar faydalanması gerekmektedir. Zira bu şekilde gemiler üzerinde kurulacak intifa hakkı ile beraber kişiler, standart sözleşme yükümlülüklerinden kurtulmakta daha basit bir hukuki işlemle aynı bir hak derecesine yükseltilmiş bir hakkı kazanmaktadırlar. Aynı zamanda gemi üzerinde kurulacak intifa hakkı, sadece yalın işlemle fonksiyonu ile sınırlı kalmamakta malikin, dâhil olacağı bir ortaklığa sadece gemiden faydalanma hakkını koyarak gemi üzerindeki intifa hakkının, ortaklık adına tescil edilebilmesinin de önünü açmış olacaktır. Kanun koyucu, intifa hakkının bu fonksiyonunu dikkate alarak ve onun sınırlı aynı haklar üzerinde en geniş yetkileri veren hak türü olduğundan hareketle 6762 sayılı mülga TK döneminde gemiler üzerinde intifa hakkının kurulmasını sınırlayan düzenlemesinden vazgeçmiş öğretilerdeki intifa hakkının uygulamada yaygınlaştırılarak ekonomik etki kazanması gerektiği görüşlerini de dikkate alarak 6102 sayılı TTK'da intifa hakkının kullanımını serbestleştirmiştir.

TTK m. 1059/I'de düzenlenen mezkûr hak, Milli Gemi Sicili ve Türk Uluslararası Gemi Siciline Kayıtlı gemiler üzerinde, gemi maliki ve lehine intifa hakkı kurulacak olan kişinin anlaşmaları ve imzaları noterce ya da gemi sicil müdürlüğünde onaylatmaları sonucunda sicile tescil ile kurulabilecek, tescil kurucu etkiye haiz olacaktır.

İntifa hakkının sicile tescil edilmesinden sonra TTK m. 1060 gereği taşınmazlar üzerindeki intifa hakkı hükümleri, uygulanacak dolayısıyla intifa hakkı sahibi, gemi üzerinde, kullanma, yararlanma, devir, zilyetliğinde bulundurma haklarına sahip olmasının yanı sıra ve geminin bakım onarımı, kamusal vergileri – idari borçları ödeme yükümlülüklerini üstlenmiş olacaktır. İntifa hakkı sahibinin yükümlülüklerini ihlal etmesi haline ise önce TMK m. 807 uyarınca; malik, intifa hakkı sahibine kendisine tanınan yetkileri aştığı, sözleşmeye ya da hakkın niteliğine aykırı davrandığından dolayı itiraz edecek ancak malikin itirazına rağmen intifa hakkı sahibi aykırı davranışlarına devam ediyorsa gemi maliki, TMK m. 808 gereğince kendisinden teminat isteyebilecektir. Bu hakkın kullanımına rağmen intifa hakkı sahibi teminat verme borcunun yerine getirmezse malik, hakkının korunması için TMK m. 810'a uyarınca; intifa hakkı sahibinin kendisine tanınan uygun süre içinde güvence göstermediği durumlarda sulh hâkimi vasıtasıyla intifa hakkı sahibinin gemi üzerindeki zilyetliğini kaldırarak hakkın konusu olan geminin bir kayyıma devredilmesini sağlayabilecektir. Ayrıca kanun koyucu, TMK

m. 815 uyarınca intifa hakkı sahibi, intifa konusu gemiyi yangın ve diğer tehlikelere karşı malik lehine sigorta ettirmekle yükümlü tutmaktadır. Çalışmada, TMK m. 815'in amacının rizikonun gerçekleşmesi sonucu intifa konusu gemide ortaya çıkan gerçek zararın giderilmesi olduğu göz önüne alınarak yaptırılması gereken sigorta sözleşmesinin türünün zarar sigortası olduğu belirlenmiştir. Yine yapılacak olan sigortanın, geminin uğrayacağı maddi zararları teminat altına almasından ötürü zarar sigortalarının, mal sigortaları koluna girdiği ifade edilmiş ve uygulamadaki adının Tekne Sigortası olduğu belirtilmiştir. Daha sonra mezkûr sözleşme bakımından prim ödeme borçlusu olan sigorta ettiren sıfatı, ikili bir ayrımla ele alınmış intifa konusu gemi üzerinde sigorta, hakkın kurulmasından sonra doğduysa bu durumda intifa hakkı sahibinin sigorta ettiren sıfatına sahip olduğu ve primleri ödemekle mükellef olacağı malvarlığının aktifindeki azalmaya karşı güvence verilen gemi malikinin ise sigortalı sıfatını haiz olacağı ifade edilmiştir. Ancak gemi üzerinde intifa hakkı kurulmadan evvel gemi maliki tarafından sigorta yaptırılması durumunda ise intifa hakkı sahibinin sigorta ettiren sıfatından doğan haklara ve prim ödeme borcuna sahip olabilmesi için sözleşmenin devri hükümlerinin uygulanması gerektiği sonucuna varılmıştır.

KAYNAKÇA

- ACAR, F. (2017). Rehin Hukuku Dersleri (2.b.). İstanbul.
- ALGANTÜRK LİGHT, D. (2006). TTK Tasarısı'nın Deniz Ticareti Başlıklı Beşinci Kitabı ile Getirilen Düzenlemeler ve Değerlendirmeler. İstanbul Ticaret Üniversitesi Dergisi, 5(10) 123-145.
- AKAN, P. (2005). Deniz Hukuku'nda Geminin Enkaz Haline Gelmesinin Hukuki Niteliği ve Sonuçları. Ankara.
- AKÇURA KARAMAN, T. (2019). Gemi ve Hava Aracı İpoteği ve Motorlu Taşıtların Rehni (2.b.). İstanbul.
- AKINCI, S. (1958). Türk Hukukunda Gemi İpoteği. Ankara.
- AKYOL, Ş. (2008). Türk Medeni Hukukunda Temsil. İstanbul.
- ATAMER, K. (2018). Deniz Ticareti Hukuku (Cilt II). İstanbul. (Cilt II).
- ATAMER, K. (2012). Gemi ve Uçak İpoteğinin Hukuksal Temelleri. İstanbul. (İpotek).
- ATAMER, K. (2012). Yeni Türk Hukuku Uyarınca, Gemiler Üzerinde İpotek, İntifa, Kira ve Finansal Kira Hallerinde Sigorta İlişkileri. (DENİZ HUKUKU DERNEĞİ, SİGORTA HUKUKU TÜRK DERNEĞİ, Düzenleyenler) İstanbul. 97-115. (Deniz Sigortaları).
- AYAN, M. (2020). Eşya Hukuku Sınırlı Ayni Haklar (9.b. Cilt III). Ankara.
- AYBAY, A., HATEMİ H. (1981). Eşya Hukuku Dersleri. İstanbul.
- AYBAY, A. (1974). Gemi Üzerinde İntifa Hakkı Kurma İşleminin Sınırlandırılması Sorunu. İstanbul Barosu Dergisi, 48(1) 303-315.
- AYBAY, G. (1998). Deniz Hukuku. İstanbul.
- BOZKURT, T. (2021). Deniz Ticareti Hukuku. Ankara.
- CAN, M. (2003). Deniz Ticareti Hukuku (2.b.). Ankara.
- CANARSLAN, G. (2016). İntifa Hakkının Sona Ermesi. İstanbul.
- ÇAĞA, T., KENDER R. (2009). Deniz Ticareti Hukuku I (15.b.). İstanbul.
- ÇELİK PARTAL, Ç. (2021). Tekne Sigortalarında Teminatın Rizikolar Bakımından Kapsamı. Ankara.
- ÇETİNGİL, E., KENDER., R., ÜNAN, S., YAZICIOĞLU, E. (2006). TTK Tasarısı'nın "Deniz

- Ticareti” Başlıklı 5. Kitabında Yer Alan Hükümler Hakkında. Deniz Hukuku Dergisi. Özel Sayı. 1-297.
- DAMAR, D. (2010). Gemi Niteliğinde Olmayan Deniz Araçları ve Çatma. Prof. Dr. Rona Serozan’a Armağan. (Bİ. ENGİN, Düzenleyenler) 749-787.
- DEMİR, İ. (2021). Deniz Ticareti Hukuku. Ankara.
- DEMİR, İ. (2015). Yeni Bağlama Kütüğü Rejimi Üzerine Değerlendirmeler. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 64(1) 103-170.
- DEMİRKIRAN İ., DEMİRKIRAN M. (2006). Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Üzerine Bazı Düşünceler. Deniz Hukuku Dergisi. Özel Sayı. 339-347.
- DENİZ KANER, İ. (2021). Deniz Ticareti Hukuku (4.b. Cilt I-II). İstanbul.
- DOBBERAHN, P. (1998). Rechte an Schiffen und Luftfahrzeugen, MittRhNotK.
- DOĞANAY, İ. (2004). Türk Ticaret Kanunu Şerhi (4.b. Cilt III). İstanbul.
- EREN, F. (2021) Borçlar Hukuku Genel Hükümler (26b.) Ankara. (Borçlar Özel).
- EREN, F. (2022). Borçlar Hukuku Özel Hükümler (10b.). Ankara. (Borçlar Genel).
- GÖKTÜRK, HA. (1949). Türk Medeni Hukuku Dördüncü Kitap Ayni Haklar. Güney Matbaacılık. Ankara.
- GÜNEYLİ, Y. (2021). İngiliz Hukukunda Tekne Sigortasının Gelişimi ve Türk Hukukunda Tekne Sigortasına Bir Bakış. Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 7(1) 137-164.
- GÜRSOY K., EREN, F., CANSEL, E. (1978). Türk Eşya Hukuku. Ankara.
- İZVEREN, A., FRANKO, N., ÇALIK, A. (1994). Deniz Ticareti Hukuku (3.b.). Ankara.
- IŞIKLAR, GK., SÜZEL, C. (2021). Bağlama Kütüğü’nün Hukuki Niteliğinin Öğreti ve Yargı Kararları Işığında Değerlendirilmesi. Dehukam Deniz Hukuku Dergisi, 4(1) 33-138.
- KALPSÜZ, T. (2004). Gemi Rehni (5.b.). Ankara. (Rehin).
- KALPSÜZ, T. (1971). Deniz Ticareti Hukuku. Ankara. (Deniz Ticareti).
- KARA, H. Deniz Ticareti Hukuku (2020). İstanbul.
- KARAHASAN, MR. (2007). Yeni Türk Medeni Kanunu Eşya Hukuku (Cilt II). Ankara.
- KAYIHAN, Ş. (2022). Deniz Ticareti Hukuku (3.b.). İstanbul. (Deniz Ticareti).

- KAYIHAN, Ş. (2004). Sigorta Sözleşmesinde Prim Ödeme Borcu. Ankara. (Prim Ödeme).
- KILIÇOĞLU, A. (2021). Eşya Hukuku. Ankara.
- KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., HATEMİ, H., SEROZAN, R., ARPACI, A. (2017). Borçlar Hukuku Genel Bölüm (4.b.). İstanbul.
- KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N. (1959). Türk Medeni Hukukunda Gayrimenkul Satış Vaadi. İstanbul.
- KOYUNCU, İS. (2006). Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nın "Deniz Ticareti" Kitabındaki Bazı Hükümler Hakkında Değerlendirmeler. Deniz Hukuku Dergisi, Özel Sayı. 347-369.
- KÖPRÜLÜ B., KANETİ, S. (1982). Sınırlı Ayni Haklar (2.b.). İstanbul.
- MEMİŞ, T. (2001). Yangın Sigortasında Riziko. İstanbul.
- MURAN, H. (2011). Gemi Üzerinde İntifa Hakkı Kurma İşleminin Sınırlandırılması Sorunu. Deniz Hukuku Dergisi, 10(1-4) 91-125.
- NİTELİK, MH. (2022). Türk Hukukunda Gemi İpoteği. Ankara.
- NOMER, H., ERGÜNE, S. (2020). Eşya Hukuku (8.b.). İstanbul.
- OĞUZMAN, K., SELİÇİ Ö., OKTAY ÖZDEMİR, S. (2020). Eşya Hukuku (22.b.). İstanbul.
- OKAY, S. (1970). Deniz Ticareti Hukuku (3.b. Cilt I). İstanbul.
- ÖNDER, S. (2016). Gemi Kira Sözleşmesi. Ankara.
- ÖZEN, B. (2008) Türk Medeni Hukukunda Eşya Üzerinde İntifa Hakkı. İstanbul.
- SAYHAN, İ. (2005). Sigorta Sözleşmelerinin Konusu. Ankara.
- SEVİNÇ KUYUCU, A. (2017). Bağlama Kütüğüne Kayıtlı Gemilerin Mülkiyetinin Özel Hukuk Hükümlerine Göre Kazanılmasına İlişkin Esaslar. Public and Private International Law Bulletin, 37 (2) 689-710. (Bağlama Kütüğü).
- SEVİNÇ KUYUCU, A. (2016). Gemi Finansmanı Sözleşmeleri. İstanbul. (Finansman).
- SİRMEN, L. (2019). Eşya Hukuku (7.b.). Ankara.
- SÖZER, B. (2022). Deniz Ticareti Hukuku (6.b. Cilt I). İstanbul. (Deniz Ticareti).
- SÖZER, B. (2010). Gemi, Geminin Mütemmim Cüzü ile Teferruatı ve Bunların Finansal Kiralama Sözleşmesi ile Temini Halinde Ortaya Çıkabilecek Sorunlar. İstanbul. (Gemi).
- SÜZEL, C. (2010). Türk Mevzuatında Gemi Tanımı. Prof. Dr. Rona Serozan'a Armağan. (Bİ.

ENGİN, Düzenleyenler) 1615-1645.

TAŞKIN, M. (2017). Zarar Sigortalarında Menfaat Eksikliği. *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, 33(1) 261-289.

TEK, GS. (2012). *Ulaşım Araçlarının İpoteği*. İstanbul.

TEKİL, F. (1998). *Deniz Hukuku (5.b.)*. İstanbul.

TEKİNAY, S., AKMAN, S., BURCUOĞLU, H., ALTOP, A. (1989). *Tekinay Eşya Hukuku (5.b.)*. İstanbul. (Eşya Hukuku).

TEKİNAY, S., AKMAN, S., BURCUOĞLU, H., ALTOP, A. (1993). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. İstanbul. (Borçlar Hukuku).

TOPSOY, F. (2020). *Deniz Ticareti Hukuku (Cilt I)*. İstanbul.

TUNÇOMAĞ, K. (1997). *Hayat Sigortası Sözleşmelerinde Sözleşmenin Devri*. Prof. Dr. Kemal Oğuzman'a Armağan (İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Türk Milli Komitesi, Düzenleyenler) 1-8.

ULUĞ CİCİM, İ. (2023). Tarihsel Gelişim Süreci Bağlamında Deniz Sigortaları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(86) 758-769

ÜNAN, S. (1998). *Hayat Sigortası Sözleşmesi*. İstanbul. (Hayat Sigortası).

ÜNAN, S. (2016). *Türk Ticaret Kanunu Şerhi Altıncı Kitap Genel Hükümler (Cilt I)*. İstanbul. (Cilt I).

ÜNAN, S. (2016). *Türk Ticaret Kanunu Şerhi Altıncı Kitap Zarar Sigortaları (Cilt II)*. İstanbul. (Cilt II).

WIELAND, C. (1946). *Kanun-u Medenide Ayni Haklar (çeviri: Hakkı Karafaki)*. İstanbul.

YAZICIOĞLU, E. (2022). *Kender-Çetingil Deniz Ticareti Hukuku (17.b.)*. İstanbul. (Deniz Ticareti).

YAZICIOĞLU, E. (2003). *Tekne Sigortası Sözleşmeleri*. İstanbul. (Tekne Sigortaları).

YETİŞ ŞAMLI, K. (2021). *Gemi Mülkiyetinin Hukuki İşlem Yoluyla Kazanılması*. İstanbul.

Elektronik Kaynaklar

<<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/21.5.7283.pdf>>

<www.lexpera.com.tr>